

Medzinárodné partnerstvá miest a obcí

Medzinárodné partnerstvá miest a obcí

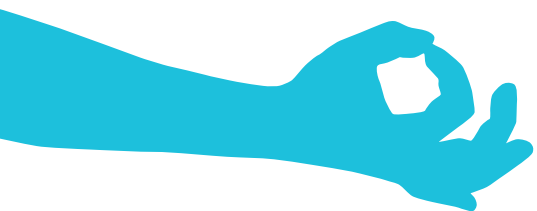
Príklady dobrej praxe – inšpirácie na úspešnú spoluprácu

Europe for Citizens
Programme

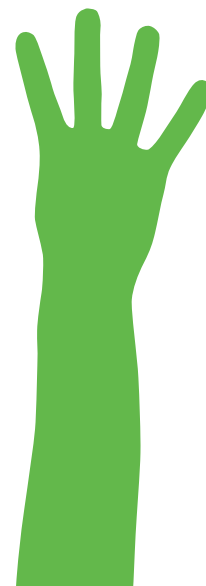

SK-CZ4T

Medzinárodné partnerstvá miest a obcí

Príklady dobrej praxe – inšpirácie na úspešnú spoluprácu

Obsah

Medzinárodné partnerstvá miest a obcí

Príklady dobrej praxe – inšpirácie na úspešnú spoluprácu

Publikácia vychádza v rámci projektu Združenia miest a obcí Slovenska a Svazu měst a obcí České republiky Podpora partnerstva miest národnými združeniami miestnych samospráv zo SR a ČR alebo v skratke SK-CZ4T s podporou programu Európa pre občanov 2007-2013 Európskej únie

Autorský kolektív

©Ing. Zuzana Špačeková, PhDr. Anna Labátová, Ing. Silvia Ďurechová

Zostavovateľ

©Ing. Zuzana Špačeková

Vydavateľ

©Združenie miest a obcí Slovenska
Bratislava 2012

Jazyková korektúra

PhDr. Anna Labátová

Grafický dizajn

©Zuzana Chmelová

Náklad

1000 výtlačkov

Tlač

Municipalia, a.s.

Publikácia je nepredajná

ISBN 978 – 80 – 967304 – 2 – 1

Predhovor	5
1 Informácia o projekte	8
1.1 Aktivity a výstupy projektu	9
1.2 Cieľové skupiny projektu	12
2 Medzinárodné partnerstvá miest a obcí	13
2.1 Stručná charakteristika partnerstva	14
2.2 História	15
2.3 Právny rámec medzinárodnej spolupráce	15
2.4 Hlavné kroky nadväzovania partnerstva	17
2.5 Financovanie partnerských aktivít	18
3 Analýza stavu medzinárodnej partnerskej spolupráce miest a obcí na Slovensku	24
3.1 Ciele analýzy	26
3.2 Metódy	27
3.3 Aktivity	27
3.4 Príprava analýzy	27
3.5 Štruktúra údajov dotazníkového prieskumu	30
3.6 Výsledky analýzy stavu partnerskej spolupráce miest a obcí Slovenska	30
3.7 Záver	45
4 Príklady dobrej praxe	46
4.1 Obec Bziny – Podpora cezhraničných kulinárskych tradícií	47
4.2 Mestská časť Bratislava – Petržalka – Medzikultúrna komunikácia	50
4.3 Obec Čeláre – Stretnutie občanov v rámci partnerstva miest	53
4.4 Mesto Svidník – Upratujeme spoločný dom	56
4.5 Obec Tvarožná – 15 rokov skutočného priateľstva	59
4.6 Mesto Dobšiná – Medzinárodná športová olympiáda mládeže partnerských miest	62

4.7 Obec Hažín — EARTH — Rastúce povedomie o životnom prostredí prostredníctvom harmonizácie	65
4.8 Mestská časť Košice-Juh — Medzinárodná seniorolympiáda	68
4.9 Obec Cífer — Stretnutia medzi Cíferom a Prellenkirchenom	71
4.10 Mesto Brezno — Dni partnerských miest 2012 — kolorit farieb	74
4.11 Obec Uhrovec — Živá škola — Živá voda	77
4.12 Mesto Bojnice — Multilaterálna spolupráca partnerských miest mesta Bojnice	80
5 Zhodnotenie súčasného stavu a nové trendy v spolupráci	83
6 Združenie miest a obcí Slovenska v skratke	89
6.1 Ciele	90
6.2 Členská základňa ZMOS	90
6.3 Funkcie ZMOS vo vzťahu k členským mestám a obciam	90
6.4 Členstvo ZMOS v medzinárodných organizáciách	90
7 Dcérske spoločnosti ZMOS	91

Vážené kolegyně, vážení kolegovia, milí priatelia,

Združenie miest a obcí Slovenska sa od svojich prvopočiatkov aktívne podieľa na zahraničných aktivitách a spolupráci s miestnymi samosprávami v Európe a vo svete. Udržiava úzke kontakty s národnými, európskymi a medzinárodnými združeniami miestnych samospráv a podporuje svoje členské mestá i obce v udržiavaní existujúcich a nadväzovaní nových partnerstiev so samosprávami Európy s dôrazom na česko-slovenskú spoluprácu samospráv.

Pri pohľade do minulosti je zrejmé, že partnerská spolupráca zohrala významnú úlohu pri budovaní jednotnej Európy a rozširovaní Európskej únie. Začiatky družobnej spolupráce obcí siahajú do roku 1945, keď sa v povojnovom období uzatvárali prvé partnerstvá miest a obcí v krajinách, ktoré boli dlhodobo rozdelené vojnou. Na Slovensku sa partnerské väzby aktívne rozvíjali až v šesťdesiatych rokoch 20. storočia, avšak prudký nárast spolupráce, v rámci ktorej slovenské mestá a obce nadviazali kultúrne a spoločenské kontakty nielen s celou Európou, ale i so svetom, spadá do obdobia po roku 1989, pádu »železnej opony«. Najstaršie partnerstvo vzniklo v roku 1922 medzi slovenskou obcou Drietoma a českým mestom Starý Hrozenkov. V roku 1945 bolo vytvorené medzi obcou Ostrý Grúň a Napajedla, neskôr v roku 1949 medzi Pezinkom a Mladou Boleslavou, Trstenou a Hřicemi, pričom dodnes ide o pretrvávajúce väzby a dlhoročnú pravidelnú spoluprácu.

Samosprávy za posledných 20 rokov vytvorili rozsiahlu sieť zahraničných kontaktov, zorganizovali tisíce zaujímavých a užitočných aktivít a vybudovali nespočetné množstvo trvalých priateľstiev. Mestá a obce stelesňujú priestor, v ktorom je možné naplno realizovať aktivity na podporu a rozvoj zahraničných partnerstiev, spoluprácu občanov, územných aj záujmových samospráv, neformálnych združení či mimovládnych organizácií. Dôvody nadväzovania partnerskej spolupráce sú rôzne. V mestách a obciach ide spravidla o výmenné podujatia žiackych kolektívov, odborných zamestnancov obecných úradov, speváckych a tanečných súborov, mládežníckych klubov,

záujmových združení či športových tímov. Mnohé mestá a obce pozývajú svojich partnerov na tradičné podujatia, ako sú oslavy významných udalostí mesta a obce, pamätné dni, jarmoky, vianočné trhy, medzinárodné výstavy zamerané na prezentáciu tvorby umelcov z partnerských miest a obcí a pod. Význam rozvoja intenzívnych vzťahov v oblasti kultúry a športu spočíva v tom, že vytvárajú väzby na budovanie partnerstiev a účinnú spoluprácu aj v hospodárskej oblasti.

Partnerská spolupráca je nesporne najefektívnejší nástroj porozumenia medzi národmi a kultúrami, spoznávanie a zbližovanie, inšpirácie a inovátnosti, zdieľania problémov, výmeny skúseností, názorov a poznatkov zo všetkých oblastí práce samosprávy a každodenného života občanov miest a obcí.

Publikácia Medzinárodné partnerstvá miest a obcí (Príklady dobrej praxe – inšpirácie na úspešnú spoluprácu) vznikla vďaka spoločnému projektu Združenia miest a obcí Slovenska a Svazu měst a obcí České republiky s názvom Podpora partnerstva miest národnými združeniami miestnych samospráv zo SR a ČR alebo v skratke SK-CZ 4T financovaného z komunitárneho programu Európa pre občanov 2007-2013. Program je zameraný na podporu krátkodobej a dlhodobej spolupráce medzi európskymi mestami s cieľom propagovať európsku integráciu, vytvárať užšie vzťahy medzi občanmi členských štátov EÚ a rozvíjať vedomie európskej identity založenej na spoločných hodnotách, histórii a kultúre.

Cieľom predloženej publikácie je priniesť mestám, obciam, ich občanom, všetkým lokálnym partnerom a mimovládnym organizáciám, podieľajúcim sa na partnerských aktivitách, užitočné informácie o súčasnom stave a nových trendoch v partnerskej spolupráci. Analýza stavu partnerskej spolupráce miest a obcí Slovenska, ktorá je súčasťou publikácie, zmapovala existujúcu družobnú spoluprácu miestnej územnej samosprávy so zahraničnými mestami a obcami a poukázala na charakter, jednotlivé oblasti, spôsob financovania, cieľové skupiny a bariéry spolupráce. Z jej výsledkov vyplýva,

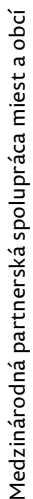
že miestna územná samospráva má síce bohaté skúsenosti s partnerskou spoluprácou so zahraničnými mestami a obcami, ale uprednostňuje skôr tradičný model »družby« miest a obcí, ktorá vznikla pred mnohými desaťročiami a pretrváva dodnes. Na Slovensku má 583 obcí nadviazaných až 1221 partnerských väzieb v krajinách EÚ, v ostatných európskych krajinách alebo vo svete, čo znamená, že v priemere na jednu obec pripadajú dve partnerstvá. Príklady dobrej praxe v cezhraničnej a projektovej spolupráci v Európe i mimo nej s dôrazom na aktivity a skúsenosti partnerstiev existujúcich medzi mestami a obcami Slovenska a Čiech svedčia o tom, ako sa zámery a dobré nápady stávajú skutočnosťou.

Vážení priatelia, všetkým Vám želám príjemné čítanie a veľa tvorivého úsilia pri realizácii partnerských aktivít, verím, že publikácia Vám poskytne užitočné informácie a bude zároveň pozitívnou inšpiráciou alebo výzvou pre mestá a obce zapojiť sa prostredníctvom úspešných projektov do realizácie občianskych aktivít medzinárodného charakteru.

Jozef Dvonč, predseda ZMOS

1

8

9

Odborný workshop »Medzinárodná partnerská spolupráca miest a obcí« v novembri 2011 v Bratislave, zľava: Betty De Wachter, zástupkyňa Združenia miest a obcí Belgicka, Milan Muška, podpredseda ZMOS, Gabriela Hůlková, referentka oddelenia vonkajších vzťahov Svazu měst a obcí České republiky, Michal Kaliňák, hovorca ZMOS.

Na workshope sa zúčastnili zástupcovia slovenských i českých samospráv, miestnej reprezentácie z Belgicka, Poľska a host z Rady európskych obcí a regiónov. Z prezentácií a diskusných príspevkov boli formulované odporúčania pre národné združenia miest a obcí.

→ **Prezentácia úloh Združenia miest a obcí Slovenska v podpore partnerstva miest a obcí a programu Európa pre občanov 2007-2013** – zástupcovia ZMOS sa zúčastnili na dvadsiatich zasadnutiach regionálnych združení po celom Slovensku, na ktorých prezentovali koncept partnerstva v nadväznosti na finančné možnosti programu Európa pre občanov a príklady dobrej praxe.

→ **Konferencia o nových trendoch v partnerstve miest a obcí** – dvojdňová konferencia pod názvom »Kreativita a inovácie v medzinárodných partnerstvách miest a obcí« bola záverečnou aktivitou a bodkou za projektom. Venovala sa výsledkom analýzy stavu medzinárodnej partnerskej spolupráce miest a obcí na Slovensku i v Čechách, kreatívnym a inovatívnym príkladom dobrej praxe v partnerskej spolupráci a náčrtu perspektív ďalšieho rozvoja partnerských väzieb. Na konferencii sa zúčastnilo vyše stovky slovenských a českých zástupcov miest i obcí a domácich i zahraničných hostí.

Adam Leski, vedúci oddelenia pre medzinárodnú spoluprácu mesta Katowice (Poľsko)

Zahraniční účastníci odborného workshopu, zľava: Frank Sierens, zástupca primátora a poslanec obecného zastupiteľstva belgického mesta Maldegem, Manuella Portier, zástupkyňa Rady európskych obcí a regiónov v Bruseli (CEMR).

Zástupcovia samosprávy si vymenili skúsenosti z medzinárodnej spolupráce realizovanej v podmienkach miest a obcí

• 1.2 Cieľové skupiny projektu

Primárna cieľová skupina:

- volení predstavitelia miestnej územnej samosprávy – primátori, starostovia, poslanci,
- odborní zamestnanci miestnych, mestských a obecných úradov zodpovední za partnerstvo miest a obcí na miestnej úrovni,
- twinningoví koordinátori regionálnych združení miest a obcí.

Sekundárna cieľová skupina – delí sa na dve podskupiny:

- samosprávne prostredie,
- iné subjekty.

Samosprávne prostredie

- obyvatelia miest a obcí Slovenska,
- 60 regionálnych združení ZMOS,

- krajské združenia ČR,
- Predsedníctvo a Rada ZMOS, Kancelária ZMOS,
- Združenie miest a obcí Flámska
- Svaz měst a obcí České republiky.

Iné subjekty

- Ministerstvo kultúry SR – Európsky kontaktný bod pre Slovensko a Európsky kontaktný bod pre Česko,
- Rada európskych obcí a regiónov (CEMR),
- mimovládne organizácie zamerané na oblasť zahraničných partnerstiev miest a obcí a záujmové združenia miest a obcí.

² Medzinárodné partnerstvá miest a obcí

Medzinárodné partnerstvá miest a obcí, tzv. družbu alebo town-twinning, vymedzujeme ako spoluprácu medzi dvoma alebo viacerými samosprávami oficiálne spečatenú partnerskou zmluvou, dohodou alebo chartou a schválenú miestnym zastupiteľstvom na dlhodobé, ale určité časové obdobie. Z údajov analýzy realizovanej v rámci projektu vyplýva, že mnohé partnerstvá miest a obcí dlhoročne fungujú aj bez existencie oficiálnej partnerskej zmluvy. V praxi sa často zamieňajú pojmy partnerstvo a spolupráca. Partnerstvo sa zjednodušene definuje ako druh vzájomnej spolupráce partnerov, ktorej základom je spoločný záujem a cieľ, či ako bilaterálna alebo multilaterálna dohoda medzi subjektmi o realizácii spoločných aktivít.

• 2.1 Stručná charakteristika partnerstva

Partnerstvá miest a obcí môžeme charakterizovať slovami »vzájomné spoznávanie sa a porozumenie medzi partnerskými obcami rôznych krajín Európy či sveta«. Jeden zo zakladateľov európskej asociácie Rady európskych obcí a regiónov Jean Bareth definoval priateľstvo, spoluprácu a vzájomné porozumenie medzi národmi v Európe ako základné hodnoty partnerstva.

Partnerstvo poskytuje občanom príležitosť spolupodieľať sa a zúčastňovať sa na vytváraní stále viac vzájomne prepojenej Európy, ktorú spája a obohacuje kultúrna rozmanitosť, predstavuje cenný nástroj na zbližovanie sa ľudí z miestnych komunít po celej Európe, výmenu skúseností, názorov i hodnôt a na zapojenie občanov do činností týkajúcich sa európskeho občianstva.

Medzinárodné partnerstvá miest a obcí sú v podstate odrazom zahraničných aktivít na miestnej úrovni. Pravdou je, že mnohé mestá a obce sa iba prostredníctvom partnerských väzieb dostávajú do kontaktu so zahraničím. Predstavujú dlhodobé záväzky medzi partnerskými obcami¹, nie krátkodobé partnerstvo založené s cieľom realizácie spoločného projektu. Zväčša ide o taký zväzok, ktorý prežije aj zmeny vo vedení obce a je nápomocný v čase vážnych problémov a starostí jednej z partnerských obcí (napr. v čase povodní alebo sucha). V záujme skvalitňovania a posilňovania existujúcich partnerstiev je vhodné zo strany partnerských obcí priebežne vyhodnocovať stav a úroveň vzájomnej spolupráce, či formy realizovaných aktivít zodpovedajú predstavám a cieľom, ktoré si na začiatku partnerstva stanovili.

Na zefektívnenie spolupráce nie je vôbec potrebné vytvárať nové, »lepšie a efektívnejšie« partnerstvá, ale výhodnejšie je urobiť reformu, odstrániť nedostatky súčasných foriem a prispôbiť ich potrebám rozvoja obce.

Spolupráca obcí sa môže zamerať na široký rozsah činností, od »ľahkých« aktivít, ako sú spoločné podujatia spojené s výmenou skúsenosti, až po spracovanie spoločnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja napríklad v oblasti školstva, zdravotníctva, cestovného ruchu, dopravy, životného prostredia, rozvoja ľudských zdrojov, sociálnej inklúzie, miestnych služieb atď.). Môže zahŕňať široký rozsah aktérov z dvoch alebo viacerých obcí (volení predstavitelia, odborní zamestnanci úradov, mládež, dôchodcovia, predstavitelia subjektov a spolkov pôsobiacich na území danej obce a pod.).

¹ Slovom obec sa rozumie i mesto (zákon č. 369/1990 Z.b. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov).

• 2.2 História

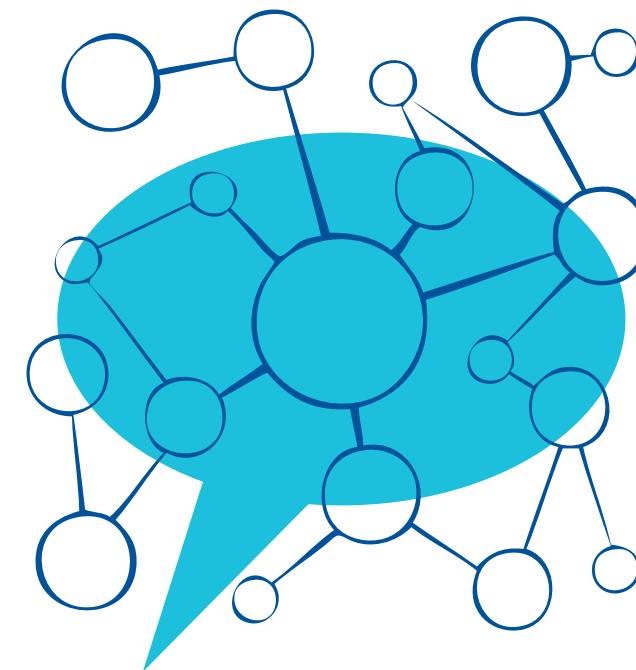
Niektoré partnerstvá samospráv existujú už viac ako polstoročie. Ich začiatky siahajú do roku 1945, keď sa v povojnovom období vytvárali prvé partnerstvá najmä v západných krajinách, medzi Nemeckom a Francúzskom, krajinami rozdelenými vojnou. Prevažne išlo o spoluprácu v oblasti kultúry a športu, ktorá je považovaná za formu s najstaršími a najhlbšími tradíciami budovania partnerských väzieb. Od povojnového obdobia zohráva partnerská spolupráca významnú úlohu pri každom ďalšom rozširovaní Európskej únie, napr. v osemdesiatych rokoch 20. storočia sa v rámci demokratizačných procesov spájali mestá a obce Grécka, Španielska a Portugalska a začiatkom deväťdesiatych rokov vznikli partnerstvá medzi krajinami dlhodobo oddelenými Berlínskym múrom.

Po roku 1989 bol zaznamenaný najväčší nárast partnerstiev, mestá a obce mohli nadviazať kultúrne a spoločenské kontakty nielen s Európou, ale celým svetom, čo prirodzene vyústilo do najväčšieho rozšírenia EÚ v roku 2004 a následného rozšírenia v roku 2007. V súčasnosti v Európe evidujeme približne 40 000 partnerstiev.

• 2.3 Právny rámec medzinárodnej spolupráce

Základné právne predpoklady uzatvárania partnerských vzťahov miest a obcí na Slovensku vytvárajú:

- Ústava SR (Štvrtá hlava o územnej samospráve);
- zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení (§ 21 Medzinárodná spolupráca);
- zákon č. 539/2008 Zb. o podpore regionálneho rozvoja (§ 13 Euroregión);

- medzinárodné záväzky SR, ku ktorým sa zaviazala formou multilaterálnych a bilaterálnych dohôd, zmlúv, memoránd o porozumení, vykonávacích a technických protokolov a ďalšími formami (napr. dohody o cezhraničnej spolupráci so susednými krajinami alebo o obchodnej, vedeckej a kultúrnej spolupráci so záujmovými krajinami);
- Európsky rámcový dohovor o cezhraničnej spolupráci medzi územnými celkami alebo orgánmi, vrátane Dodatkového protokolu a Protokolu č.2, podporuje uzatváranie dohôd o cezhraničnej a interteritoriálnej (s nesusediacimi územnými celkami alebo orgánmi štátov) spolupráci v rámci právomoci miestnych a regionálnych orgánov, ktoré prispievajú k rozvoju, stabilite a vzájomnej dôvere medzi krajinami;

Slovenská republika podpísala v súlade s Európskym rámcovým dohovorom dohodu o cezhraničnej spolupráci s týmito krajinami:

- Poľská republika
- Česká republika
- Ukrajina
- Maďarská republika
- Rakúska republika

V zmysle bilaterálnych dohôd a za účelom efektívnej spolupráce štátnej správy a samosprávy **vznikli na národnej úrovni medzivládne komisie pre cezhraničnú spoluprácu**, v ktorých je zastúpená aj miestna samospráva:

- Slovensko-poľská medzivládna komisia pre cezhraničnú spoluprácu,
- Slovensko-česká medzivládna komisia pre cezhraničnú spoluprácu,
- Slovensko-ukrajinská medzivládna komisia pre cezhraničnú spoluprácu,
- Slovensko-maďarská zmiešaná komisia pre cezhraničnú spoluprácu,

- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 1082/2006 z 5. 7. 2006 transponované do zákona č. 90/2008 Zb. o európskom zoskupení územnej spolupráce a o doplnení zákona č. 540/2001 Z.z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov podporuje cezhraničnú, nadnárodnú alebo medziregionálnu spoluprácu medzi miestnymi a regionálnymi orgánmi EÚ za účelom posilnenia hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti,
- Európska charta miestnej samosprávy (Čl. 10 Právo miestnych orgánov na združovanie).

• 2.4 Hlavné kroky nadviazania partnerstva

1. Hľadanie partnera

Nájdenie správneho partnera a rozvíjanie úspešného partnerstva si vyžaduje čas a trpezlivosť. Mestá a obce pri nadviazaní nového partnerského kontaktu môžu využiť tieto možnosti:

- Kontaktovať ZMOS** – konkrétne koordinátora partnerskej spolupráce sekcie vonkajších vzťahov Kancelárie ZMOS, ktorý je členom siete koordinátorov partnerskej spolupráce miest v Rade európskych obcí a regiónov (CEMR). Zastrešuje aktivity v oblasti partnerstva a na základe konkrétnych žiadostí o partnerskú spoluprácu kontaktuje národné združenia miestnych samospráv v krajinách EÚ i vo svete. Informácie o možnostiach nadväzovania partnerstva a jeho financovaní môžu požiadať miestne samosprávy alebo záujmové skupiny v obci, ktoré majú súhlas od miestnej samosprávy.
- Registrovať sa na webovom portáli www.twinning.org** – stránku vytvorila Rada európskych obcí a regiónov (CEMR) s podporou Európskej komisie

a je venovaný partnerskej spolupráci obcí v Európe i vo svete. Mestá a obce si môžu zaregistrovať dopyt po spolupráci, alebo si vyhľadať partnera v databáze na základe kritérií, ako sú krajina, počet obyvateľov, charakter obce atď.

- Zaujímať sa o partnerskú spoluprácu počas osobných stretnutí zástupcov miestnej územnej samosprávy** na rôznych podujatiach medzinárodného charakteru.

2. Prieskumné návštevy

Potenciálni partneri sa môžu navzájom skontaktovať a vymeniť si informácie spoločného záujmu. Prieskumná návšteva je užitočnou formou prediskutovania predstáv, cieľov, účelu a zabezpečenia partnerstva.

3. Podpísanie partnerskej dohody alebo charty o spolupráci

Vytvorenie partnerstva patrí do rozhodovacej právomoci miestneho zastupiteľstva a musí byť formálne ratifikované. Zvyčajne majú spolupracujúce obce uzatvorené zmluvy, dohody alebo charty rôzneho druhu navrhnuté obidvoma partnermi a podpísané štatutom mesta alebo obce (primátorom /starostom).

Text dohody/zmluvy alebo charty môže byť dvojjazyčný a každá obec dostane kópiu. Dokument nie je právne záväzný, ale mal by obsahovať odôvodnenie založenia partnerstva, ako aj záujmy a snahy obidvoch obcí.

Dohoda môže pokrývať široký rozsah oblastí spolupráce miestnej územnej samosprávy, nemala by byť limitujúca. Dohody o spolupráci sa uzatvárajú na neurčitý čas. Zvyčajne sa charty formálne podpisujú počas oficiálnych výmenných návštev v obidvoch obciach, ale nie je to pravidlo.

Na úrovni obce je potrebné hľadať oblasti, ktoré sú riešené dostatočne a účinne, a oblasti, v ktorých je vhodné spolupracovať s ostatnými aktérmi (tj. aplikácia princípu subsidiarity), hľadať spoločné záujmy, východiská, očakávania a ciele subjektov pôsobiach v obci, zapojiť do spolupráce i neziskovú a podnikateľskú sféru.

Spolupráca obcí je ako vzťah založená na dobrovoľnosti, a preto nie je možné nájsť jeden univerzálny model, rovnako ani komplexne vyriešiť všetky vzťahy medzi aktérmi. Prvoradé je to, aby obce a ostatné miestne subjekty našli taký systém spolupráce, ktorý im zabezpečí účinné dosiahnutie cieľov stanovených na začiatku pri uzatváraní partnerstva.

4. Založenie partnerstva

Existuje viac typov partnerstva, ktoré zvyčajne ponímame širšie aj ako partnerskú spoluprácu. Niektoré sú založené na formálnych dohodách alebo na základe podpísaného dokumentu, charty alebo memoranda o porozumení. Niektoré sa uzatvárajú len na obdobie trvania projektu a niektoré sú neformálneho charakteru bez existujúcej písomnej dohody alebo protokolu.

Bez ohľadu na charakter partnerstva je potrebné brať do úvahy nasledujúce princípy: existenciu spoločného porozumenia medzi partnermi, efektívnu komunikáciu, jasné a transparentné ciele partnerstva, rovnaké pravidlá a primeraný mechanizmus realizácie partnerstva, ktorý by zahŕňal širšie spoločenstvo obce.

• 2.5 Financovanie partnerských aktivít

Mestá a obce financujú partnerské aktivity z vlastných zdrojov. Dobrovoľne sa rozhodujú o výške sumy, ktorú alokujú na tento typ aktivít, a partnerské aktivity zahŕňajú do miestnych rozpočtov.

Vo väčšine prípadov, ako ukázali aj výstupy analýzy, samosprávy narážajú na nedostatok vlastných finančných zdrojov, a preto sa buď nepúšťajú do partnerských aktivít, alebo ich realizujú v rámci vlastných finančných možností, čo má dopad na kvalitu partnerskej aktivity a celkovú existenciu partnerstva. Mestá a obce hľadajú finančnú podporu v nádtáciách alebo národných, európskych a medzinárodných programoch.

Partnerskú spoluprácu miest a obcí v Európe a vo svete podporujú tieto národné alebo európske programy a fondy:

2.5.1 Program EÚ Európa pre občanov 2007-2013

Ide o jeden z komunitárnych programov EÚ, ktorý podporuje európsku občiansku participáciu na európskom dianí a spoluprácu medzi občanmi i organizáciami rôznych krajín. Z programu je možné získať grant na projekty partnerských miest, zapojenie sa do európskych sietí, pamiatkové projekty, projekty neinvestičného charakteru zamerané na miestny rozvoj.

Akcie programu

1. Aktívni občania pre Európu

- Opatrenie 1.1 Družobné partnerstvá miest – stretnutia občanov
- Opatrenie 1.2 Sieť medzi partnerskými mestami
- Opatrenie 2.1 Projekty občanov
- Opatrenie 2.2 Podporné opatrenia

2. Aktívna občianska spoločnosť v Európe (organizácie občianskej spoločnosti na úrovni EÚ)

3. Spoločne pre Európu (výzvy Európskej komisie pre komunikáciu)

4. Aktívna európska pamiatka (pamiatka obetiam nacizmu a stalinizmu)

Účastnícke krajiny

- krajiny EÚ,
- Chorvátsko, Macedónsko a Albánsko,
- od roku 2012 možno Srbsko, Bosna a Hercegovina a Čierna Hora.

Možnosti na zapojenie sa miest a obcí do programu

1. Aktívni občania pre Európu:

Opatrenie 1.1 Družobné partnerstvá miest

– stretnutia občanov

- oprávnenými žiadateľmi sú mesto/obec alebo neziskové organizácie zastupujúce miestnu samosprávu,
- počet partnerov v projekte musí zahŕňať obce aspoň z dvoch účastníckych krajín, z ktorých je aspoň jedna členským štátom EÚ,
- minimálny počet pozvaných účastníkov z partnerskej obce musí byť 25. Najmenej polovicu účastníkov by nemali tvoriť volení zástupcovia samospráv alebo zamestnanci obecných úradov,
- aktivity sa musia konať v niektorej z oprávnených krajín programu zúčastnených na projekte a stretnutie sa musí uskutočniť v pozývajúcej obci,
- minimálna výška grantu je 5 000 EUR a maximálna výška grantu je 25 000 EUR. Grant sa vypočíta na základe paušálnych sadzieb, ktoré závisia od počtu účastníkov a počtu dní stretnutia. Paušálne financovanie sa použije na pokrytie všetkých nákladov súvisiacich so stretnutiami, t. j. nákladov na prípravu, organizáciu, ubytovanie účastníkov a cestovných výdavkov,
- zálohové platby sa neuplatňujú,
- spoločné stretnutie môže trvať maximálne 21 dní,
- ročné termíny uzávierok na predkladanie žiadosti o grant:
 - 1.2 (obdobie oprávnenosti: medzi 1. júnom v roku termínu a 28. februárom v roku po termíne.),
 - 1.6 (obdobie oprávnenosti medzi 1.októbrom v roku termínu a 30. júnom v roku po termíne),
 - 1.9 (obdobie oprávnenosti: medzi 1. januárom a 30. septembrom v roku po termíne).

2. Aktívni občania pre Európu

Opatrenie 1.2 Sieť medzi partnerskými mestami

- oprávnenými žiadateľmi sú mesto/obec alebo ich sieť, miestne/regionálne orgány na ďalších úrovniach, federácie/združenia miestnych orgánov,
 - počet partnerov v projekte musí zahŕňať obce aspoň zo štyroch účastníckych krajín vrátane žiadateľa projektu, z ktorých aspoň jedna je členským štátom EÚ,
 - minimálny počet účastníkov z partnerských obcí musí byť 30,
 - aktivity sa musia konať v niektorej z oprávnených krajín programu zúčastnených na projekte. Pri každom projekte sa musia predpokladať aspoň tri podujatia v zúčastnených obciach,
 - minimálna výška grantu je 10 000 EUR a maximálna výška grantu je 150 000 EUR, grant sa vypočíta na základe paušálnych sadzieb: sčítaním súm požadovaných na každé podujatie, sumy na komunikačné nástroje a sumy na koordinačné náklady,
 - možnosť uplatnenia 50% zálohovej platby,
 - oprávnené obdobie trvania projektu je maximálne 24 mesiacov a maximálne trvanie jedného stretnutia 21 dní,
 - ročné termíny uzávierok na predkladanie žiadosti o grant:
- 1.2 (obdobie oprávnenosti: medzi 1. júnom a 30. decembrom v roku termínu),
- 1.9 (obdobie oprávnenosti medzi 1. januárom a 30. májom v roku po termíne).
- Žiadosť o grant sa predkladá elektronicky a povinné prílohy sa posielajú poštou priamo do Výkonnej agentúry pre vzdelávanie, kultúru a audiovizualizáciu v Bruseli, ktorá je riadiacim orgánom programu.

Viac informácií pre záujemcov je uvedených na domovskej stránke programu: http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/index_en.php.

V prípade otázok súvisiacich s vyplnením a podaním projektovej žiadosti môžu mestá a obce kontaktovať Európsky kontaktný bod na Slovensku pre program Európa pre občanov, ktorého úlohou je propagácia programu a poskytovanie pomoci žiadateľom o grant pri príprave medzinárodných projektov občianskych aktivít v rámci všetkých akcií programu:

M.A. Mirka Lachká,

Divadelný ústav Bratislava

email: mirka.lachka@theatre.sk

tel.: 02 204 879 00, 0915 891 342

alebo sekciu vonkajších vzťahov Kancelárie ZMOS, ktorá poskytuje poradenstvo pre akciu 1 opatrenie 1.1 a 1.2; tel.: 02/5296 4914, email: spacekova@zmos.sk.

V súčasnosti Európska komisia pripravuje nový program Európa pre občanov 2014-2020, ktorého podoba nemusí byť porovnateľná so súčasným programom.

2.5.2 Program EÚ Mládež v akcii 2007-2013

- Program podporuje neformálne učenie mladých ľudí a je zameraný na podporu aktívneho občianstva mladých ľudí, rozvoj kvality podporných systémov v oblasti mládeže a napomáhanie európskej spolupráci v oblasti mládeže.
- Ponúka mládežnícke výmeny, dobrovoľnícku službu, podporu miestnych spoločenstiev, zapojenie do demokratických projektov, školenia a semináre pre pracovníkov s mládežou, spoluprácu s partnerskými krajinami EÚ a iné zaujímavé aktivity.

- Do programu sa môže zapojiť jednotlivec, skupina mladých ľudí, pracovník s mládežou alebo nezisková organizácia.
- Za administráciu projektu na Slovensku zodpovedá národná agentúra IUVENTA.

Podrobnejšie informácie o možnostiach programu sú uvedené na <http://www.iuventa.sk/sk/Mladez-v-akcii/O-nas/NA-Mladez-v-akcii.alej>

2.5.3 Program celoživotného vzdelávania EÚ 2007-2013 – Podprogram Comenius Regio

- Program je zameraný na predškolské a školské vzdelávanie. Cieľom je rozvoj porozumenia medzi mladými ľuďmi z rôznych krajín Európy a posilnenie európskej dimenzie v oblasti vzdelávania prostredníctvom podpory spolupráce medzi miestnymi a regionálnymi orgánmi zodpovednými za vzdelávanie v školách v Európe.
- Zapojiť sa môžu materské školy, základné a stredné školy, inštitúcie a organizácie, ktoré takéto vzdelávanie poskytujú. Cieľovou skupinou sú žiaci, učitelia a pedagogickí zamestnanci týchto škôl.
- Prihlášky sa posielajú na národnú agentúru programu celoživotného vzdelávania SAAIC (Slovenská akademická asociácia pre medzinárodnú spoluprácu).

Viac o podprograme Comenius Regio sa dočítate na stránke národnej agentúry www.saaic.sk.

2.5.4 Tri programy v rámci tretieho cieľa EÚ »Európska teritoriálna spolupráca« financované z Európskeho fondu regionálneho rozvoja zamerané na medziregionálnu, nadnárodnú a cezhraničnú spoluprácu

→ Program medziregionálnej územnej spolupráce 2007-2013

Interreg IVC: www.interreg4c.eu

→ Programy nadnárodnej územnej spolupráce 2007-2013

- ♦ Program pre strednú Európu: www.central2013.eu
- ♦ Operačný program pre juhovýchodnú Európu: www.southeast-europe.net
- Programy cezhraničnej územnej spolupráce 2007-2013:
 - ♦ Program cezhraničnej spolupráce Česká republika – Slovenská republika: www.sk-cz.eu/
 - ♦ Program cezhraničnej spolupráce Poľská republika – Slovenská republika: <http://sk.plsk.eu/index/>
 - ♦ Program cezhraničnej spolupráce Maďarská republika – Slovenská republika, <http://www.husk-cbc.eu/sk/>
 - ♦ Program cezhraničnej spolupráce ENPI Maďarsko-Slovensko-Rumunsko-Ukrajina: www.huskro-ua-cbc.net/sk/

Program podporuje aktivity v oblasti cestovného ruchu, životného prostredia, športu a kultúry, rozvoja informačných a komunikačných systémov, vedy a výskumu atď.

Do programov sa môžu zapojiť miestne a regionálne orgány, ostatné orgány verejnej správy, súkromné spoločnosti s verejnou účasťou, neziskové a súkromné organizácie.

2.5.5 Program Švajčiarsko-slovenskej spolupráce

→ blokový grant na podporu partnerstiev švajčiarsko-slovenskej spolupráce na financovanie spoločných partnerských projektov medzi slovenskými a švajčiarskymi inštitúciami vrátane miestnych samospráv.

Sprostredkovateľom Blokového grantu je Nadácia Ekopolis v partnerstve s Karpatskou nadáciou a nadáciou SOCIA.

Bližšie informácie na www.swiss-contribution.sk.

2.5.6 Medzinárodný vyšehradský fond

podporuje spoluprácu medzi mestami a obcami z krajín Vyšehradskej skupiny navzájom a z ďalších krajín, predovšetkým z nečlenských krajín EÚ (východná Európa, západný Balkán, južný Kaukaz) prostredníctvom grantov na spoločné kultúrne, vedecké a vzdelávacie projekty, mládežnícke výmeny, projekty cezhraničnej spolupráce a podporu turizmu.

V programe sa mestá a obce môžu uchádzať o:

- malý grant na krátkodobé projekty v trvaní do 6 mesiacov v sume do 6 000 EUR,
- štandardný grant na strednodobé projekty v trvaní od 6 do 12 mesiacov v sume nad 6 001 EUR,
- strategický grant na dlhodobé projekty v trvaní do 36 mesiacov na základe stanovených priorít,
- grant z programu Vyšehrad+ na podporu demokratizácie a transformácie vo vybraných krajinách.

Fond pokrýva až 70 % celkových projektových nákladov a poskytuje aj zálohové platby.

Viac informácií sa dočítate na visegradfund.org.

2.5.7 Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci – Slovak Aid

Jedným z cieľov programu je posilnenie reformného úsilia, naplnenie európskej perspektívy a zlepšovania dobrého spravovania vecí verejných v krajinách západného Balkánu, Východného partnerstva EÚ (Bieloruska, Gruzínska, Moldavska a Ukrajiny) a južnej vetvy Európskej susedskej politiky (Egypta a Tuniska). Program podporuje oblasť presunu slovenských skúseností z transformačného procesu, napr. z reforiem verejnej správy a samosprávy, občianskej spoločnosti, budovania inštitúcií a kapacít na spoluprácu s EÚ atď.

Oprávnenými žiadateľmi na predkladanie žiadosti o poskytnutie dotácie sú aj miestne a regionálne orgány.

Podrobnejšie informácie nájdete na www.slovakaid.sk.

2.5.8 Programy EÚ zamerané na rozvojovú spoluprácu na miestnej úrovni

→ Európsky rozvojový fond (EDF) – program vonkajšej spolupráce podporuje ekonomický a sociálny rozvoj v krajinách Afriky, karibskej a pacifickkej oblasti, http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/edf_en.htm,

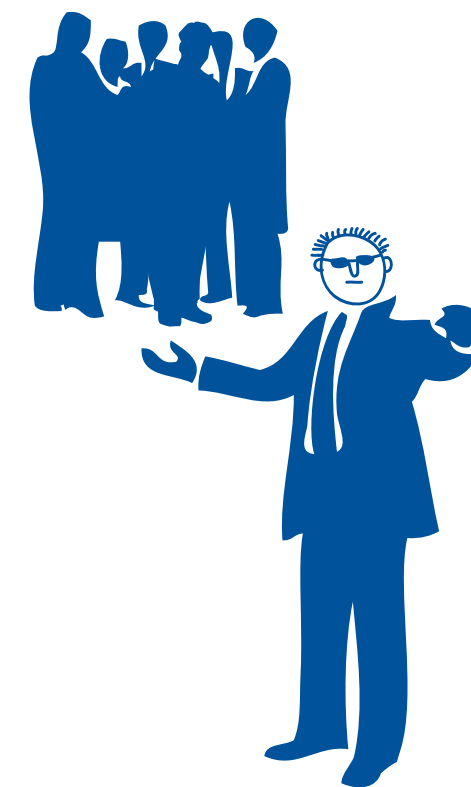
→ Finančný nástroj rozvojovej spolupráce (DCI) – program vonkajšej spolupráce EÚ, ktorého cieľom je zvýšiť kvalitu rozvojovej spolupráce s piatimi regiónmi – Latinská Amerika, Ázia, Stredná Ázia, Blízky východ a Južná Afrika, http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/dci_en.htm,

→ Rozvojový program pre neštátne subjekty a miestne orgány – program vonkajšej spolupráce podporuje družobnú spoluprácu miestnych orgánov Európy s rozvojovými krajinami v oblastiach, ako

napr. vzdelávanie, znižovanie chudoby, udržateľné rozvojové stratégie, investovanie do ľudského kapitálu atď., http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/dci/non_state_actors_en.htm,

→ URB-AL – zameraný na decentralizovanú spoluprácu miestnych orgánov EÚ a Latinskej Ameriky, http://ec.europa.eu/europeaid/where/latin-america/regional-cooperation/urbal/index_en.htm,

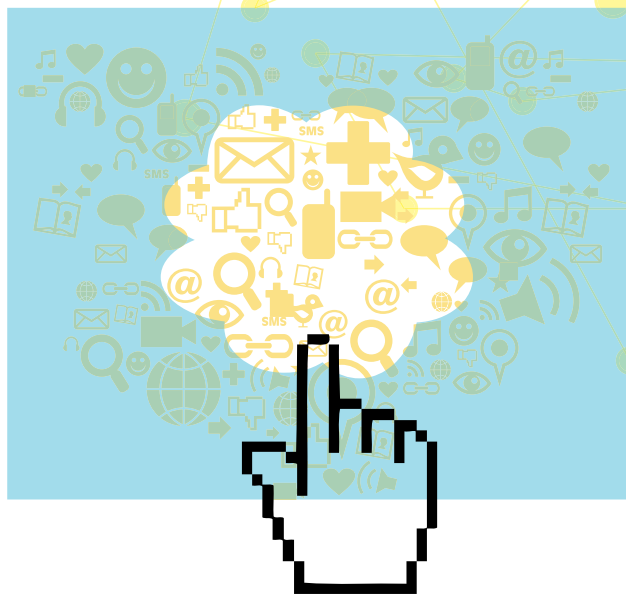
→ Program CIUDAD – finančný nástroj európskej susedskej politiky podporujúci spoluprácu aktérov na miestnej úrovni v EÚ s jej partnerskými/susednými krajinami. www.ciudad-programme.eu.

Analýza stavu medzinárodnej partnerskej spolupráce miest a obcí Slovenska

Európska únia si je vedomá toho, že proces európskej integrácie nemôže fungovať bez občanov a občianskych združení. Partnerskú spoluprácu miest a obcí považuje za významný nástroj podpory európskeho aktívneho občianstva a participácie občanov na aktuálnych európskych témach, problémoch a spoločenskom dianí.

Medzinárodné partnerstvá miest a obcí predstavujú nielen hodnoty ako priateľstvo a spoluprácu, ale poskytujú možnosť na vzájomné zbližovanie sa ľudí so spoločnými záujmami a cieľmi, príležitosť dozvedieť sa viac o každodennom živote občanov iných krajín, komunikovať s nimi, vytvárať medziludské väzby, vymieňať si navzájom skúsenosti a rozvíjať spoločné projekty zamerané na oblasti, ako sú životné prostredie, ekonomický a hospodársky rozvoj, regionálne školstvo, kultúra, tradície a šport, regionálny rozvoj, cestovný ruch a agroturistika, protipovodňová prevencia, znižovanie nezamestnanosti, využívanie

podporných programov a programov EÚ na riešenie rozvojových zámerov regionálneho rozvoja.

Každá spolupráca znamená niečo nové vo vzťahoch dvoch alebo viacerých zapojených strán, zúčastnené strany do neho vstupujú s určitými očakávaniami. Komunikácia medzi ľuďmi, bez ohľadu na etnickú, právnu, hospodársku či spoločenskú príslušnosť je základným princípom a cieľom pri realizácii partnerskej spolupráce v záujme ďalšieho rozvoja miest a obcí.

Začiatky partnerských vzťahov medzi mestami, obcami a komunitami vo svete i Európe siahajú do obdobia po skončení 2. svetovej vojny, ale skutočný rozvoj spolupráce začal až v druhej polovici päťdesiatych rokov. Prezident USA Dwight D. Eisenhower v roku 1956 inicioval program »Ľudia ľuďom«, ktorý pomohol viac ako 840 mestám reprezentujúcim 100 miliónov obyvateľov vytvoriť partnerstvá v 90 krajinách.

Zbližovanie ľudí a nimi obývaných územných celkov je dôležitým predpokladom a súčasne zárukou stability i bezpečnosti v každom regióne sveta a stáva sa súčasťou oficiálnej politiky štátov.

Združenie miest a obcí Slovenska v rámci projektu **Podpora partnerstva miest národnými združeniami miestnych samospráv zo Slovenskej a Českej republiky** (v skratke SK-CZ4T) financovaného z komunitárneho programu Európa pre občanov 2007-2013 realizovalo **Analýzu stavu medzinárodnej partnerskej spolupráce miest a obcí Slovenska**. V záujme získania kvalitných a relevantných podkladov na konečnú analýzu bola sformovaná pracovná skupina expertov, ktorí sa podieľali na spracovaní jednotlivých častí analýzy.

Zber údajov bol uskutočnený v troch fázach – v prvej celoslovenskej v apríli 2011 bolo formou elektronického i priameho oslovenia prostredníctvom ZMOS, 58 regionálnych združení ZMOS, webovej stránky

ZMOS, oznamom v dvojtyždenníku Obecné noviny a dvojmesačníku Územná samospráva zapojených do zberu dát **2 777 členských miest a obcí (údaj k 1.5.2011)**. Vyhodnotených bolo spolu 520 dotazníkov.

V rámci druhej fázy zberu dát v júli 2011 boli opätovne elektronicky oslovené členské mestá a obce, ktoré sa nezapojili do dotazníkového prieskumu v prvej fáze (739), následne boli požiadané o vyplnenie a zaslanie dotazníka poštou tie mestá a obce, ktoré nemajú zriadené emailové konto (506) a ktorým nebol email doručený (203). Vyhodnotených bolo 755 vyplnených dotazníkov.

V tretej fáze v záujme získania uceleného prehľadu o zahraničných partnerstvách miest a obcí na Slovensku bol realizovaný **manuálny prieskum** členských i nečlenských obcí s počtom nad 499 obyvateľov, t.j. **993 miest a obcí Slovenska**. Manuálnym prehľadávaním informácií o možných partnerstvách uverejnených na domovských stránkach obcí alebo prostredníctvom vyhľadávača na internete bolo zisťované, či obec má nadviazané partnerstvo, s koľkými partnerskými obcami, rok vzniku partnerstva a ďalšie údaje dotazníka, pokiaľ boli dostupné a dali sa zistiť.

V troch kolách zberu dát boli na účely analýzy vyhodnotené dotazníky z 1 377 miest a obcí, čo predstavuje 47% zo všetkých 2 930 obcí na Slovensku. Napriek očakávanej vyššej návratnosti sme presvedčení o tom, že údaje získané prieskumom predstavujú štatisticky aj geograficky relevantnú zložku.

Predkladaný materiál je vyhodnotením analýzy stavu partnerskej spolupráce miest a obcí Slovenska s obsahovým zameraním na:

- dôvody, východiská a ciele analýzy,
- prípravu analýzy, v rámci ktorej vznikla pracovná skupina expertov,
- realizáciu pracovného stretnutia, ktoré zadefino-

- valo metodológiu a štruktúru údajov v analýze,
- základnú štruktúru údajov a relevantné štatistické interpretácie výsledkov zberu údajov,
- vyhodnotením problémových oblastí spolupráce miest a obcí v rámci existujúcich partnerstiev.

• 3.1 Ciele analýzy

Analýza vznikla ako súčasť aktivít projektu **Podpora partnerstva miest národnými združeniami miestnych samospráv zo Slovenskej republiky a Českej republiky**.

V rámci zberu údajov bola pozornosť sústredená na respondentov zo všetkých regiónov Slovenska. Analýza stavu partnerstiev sa realizovala formou rovnakého dotazníka na Slovensku aj v Čechách, avšak obe krajiny ho uskutočnili samostatne na základe vlastných dotazníkov.

Cieľmi analýzy stavu partnerskej spolupráce miest a obcí Slovenska sú:

- **zmapovanie** partnerskej spolupráce miest a obcí Slovenska a Čiech,
- **identifikácia** problémov rozvoja existujúcich partnerstiev miest a obcí SR a ČR,
- **stimulácia** miestnej územnej samosprávy v príprave nových projektov nielen v rámci družobných projektov programu Európa pre občanov, ale aj projektov občianskej spoločnosti, čím sa zintenzívni participácia obcí a občanov na témach európskeho záujmu,
- **analýza bude východiskovým materiálom** stratégie rozvoja partnerstiev miest a obcí, tak aby bolo možné nastaviť účinné opatrenia na skvalitnenie a rozvíjanie spolupráce s partnermi v Európe i v iných častiach sveta,

- **analýza bude argumentačným materiálom ZMOS**, ktorý štatisticky vyčíslí situáciu v stave partnerskej spolupráce miest a obcí Slovenska a sprehľadní potreby a požiadavky samosprávy vo väzbe na revitalizáciu starých a budovanie nových partnerstiev,
- **návrh inovatívnych riešení a aktivít** na udržanie a oživenie partnerskej spolupráce,
- **zintenzívnenie spolupráce a sieťovania** medzi rozdielnymi typmi miestnych organizácií a lokálnych subjektov, s dôrazom na multilaterálne partnerstvá a siete, aby bol viditeľnejší dopad na európsku úroveň,
- **podpora lobovania** na európskej úrovni s cieľom presadzovať záujmy zdola voči európskym inštitúciám, aby európske politiky náležite podporovali partnerstvá miest a obcí.

• 3.2 Metódy

- práca v pracovnej skupine,
- individuálna práca expertov,
- dotazník,
- vzdelávací workshop,
- monitoring a spracovanie príkladov dobrej praxe.

• 3.3 Aktivity

- spracovanie podkladov na analýzu externého prostredia s dôrazom na partnerstvá miest a obcí,
- analýza možností viaczdrojového financovania partnerskej spolupráce miest a obcí,
- analýza príkladov zo zahraničia zameraných na spoluprácu miest a obcí,
- zber kvalitatívnych dát z prostredia miest a obcí s využitím dotazníka,

- spracovanie databázy existujúcich partnerstiev,
- digitalizácia a vyhodnotenie dát,
- stretnutie pracovnej skupiny spojené s definíciou odporúčaní a opatrení na miestnej, regionálnej a národnej úrovni,
- interpretácia dát v odbornej publikácii.

• 3.4 Príprava analýzy

Proces prípravy analýzy pozostával z nasledovných krokov:

- vytvorenie expertnej skupiny,
- zadefinovanie metodológie zberu, štruktúry a spracovania údajov.

3.4.1 Vytvorenie expertnej skupiny

V záujme zabezpečenia kvalitných podkladov na záverečnú analýzu bola sformovaná trojčlenná skupina expertov. Účelom bolo zadefinovať ciele analýzy, obsahové zameranie analýzy, metodológiu štruktúry potrebných údajov, zber a spracovanie dát a výber formy oslovenia cieľovej skupiny.

Skupina expertov:

- Ing. Zuzana Čupilová, riaditeľka vonkajších vzťahov Kancelárie ZMOS,
- Ing. Silvia Ďurechová, projektová manažérka Kancelárie ZMOS,
- PhDr. Anna Labátová, riaditeľka sekcie vzdelávania a projektov Kancelárie ZMOS,
- Helena Pálffyová, administratívna pracovníčka sekcie vzdelávania a projektov.

3.4.2 Zadefinovanie metodológie zberu a interpretácie údajov

V prvom štádiu tvorby analýzy bola zadefinovaná metodológia zberu a interpretácie údajov. Za základný nástroj zberu dát bol stanovený dotazníkový prieskum so spresnením, že zber údajov sa bude realizovať v troch fázach:

→ **I. celoslovenská fáza** – za formu zberu údajov v tejto fáze bol určený elektronický formulár dotazníka. Digitalizovaná forma dotazníka bola distribuovaná prostredníctvom internetu do miest a obcí na území celého Slovenska. Tvorba a distribúcia oslovenia, sprievodného listu a elektronických dotazníkov bola realizovaná zamestnancami Kancelárie ZMOS. Celoslovenský zber údajov sa uskutočnil v apríli 2011.

Cieľom dotazníkového prieskumu bol zber údajov na štatistické zhodnotenie dát, ktoré charakterizujú aktuálny stav partnerstiev miest a obcí Slovenska. Údaje slúžili na spracovanie databázy príkladov dobrej praxe, twinningových koordinátorov samosprávy a identifikáciu problémov spojených s udržiavaním existujúcich partnerstiev spolupráce a budovaním nových kontaktov.

→ **II. fáza zberu údajov** – v druhej fáze zberu v júli 2011 bola použitá klasická printová forma dotazníka. Dotazník bol zaslaný poštou tým mestám a obciam, ktoré sa nezapojili do prieskumu elektronickou formou. Išlo o mestá a obce, ktoré nemajú zriadené emailové konto a ktorým nebol email doručený.

→ **III. fáza zberu údajov** – v tejto fáze v mesiacoch september – október 2011 bol zber dát realizovaný prostredníctvom manuálneho prieskumu členských i nečlenských obcí s počtom obyvateľov nad 499. Mechanickým prehľadávaním informácií o možných partnerstvách uverejnených na domovských stránkach obcí alebo prostrední-

ctvom vyhľadávača na internete bolo zisťované, či obec má nadviazané partnerstvo, s koľkými partnerskými obcami, rok vzniku partnerstva a ďalšie údaje dotazníka, pokiaľ boli dostupné a dali sa zistiť.

Dotazníkový i manuálny prieskum slúžil na zber údajov, informácií, skúseností a názorov respondentov z prostredia miestnej územnej samosprávy. Detailnejšie informácie o štruktúre údajov v dotazníku pozri v kapitole 4.

V troch fázach zberu dát boli na účely analýzy vyhodnotené dotazníky z 1 377 miest a obcí, čo predstavuje 47% zo všetkých 2 930 obcí na Slovensku. Napriek očakávanej vyššej návratnosti sme presvedčení, že údaje získané prieskumom predstavujú štatisticky aj geograficky relevantnú zložku. Analyzované údaje za všetky mestá a obce v databáze môžu poskytovať skreslený pohľad a je potrebné počítať s 8% odklonom.

3.4.3 Algoritmus tvorby analýzy

Príprava strategického dokumentu Analýza stavu partnerskej spolupráce miest a obcí Slovenska – príprava, spracovanie podkladov analýzy, jej tvorba, realizácia, ako aj proces spätného hodnotenia je v projekte Podpora partnerstva miest národnými združeniami miestnych samospráv zo Slovenskej republiky a Českej republiky zabezpečená v rámci dvoch aktivít:

- **aktivita 1 Analýza** – zmapovanie družobnej spolupráce miest a obcí so zahraničnými mestami a obcami,
- **aktivita 4 Publikácia**.

3.4.3.1 Aktivita 1

Analýza – zmapovanie družobnej spolupráce miest a obcí so zahraničnými mestami a obcami

- zadefinovanie základných cieľov analýzy,
- spracovanie metodiky analýzy a výber metódy,
- metodika analýzy externého prostredia (zdroje financovania, systémové opatrenia a nástroje),
- metodika analýzy interného prostredia miestnej územnej samosprávy v členení na cieľové skupiny a výber vhodnej metódy,
- zber, triedenie a spracovanie údajov,
- vyhodnotenie a interpretácia údajov,
- výstupy z analýzy.

3.4.3.2 Aktivita 4

Publikácia – ZMOS a projektový partner SMO ČR v rámci projektu spracujú vlastné odborné publikácie na základe svojich vlastných analýz partnerstiev miest a obcí so zahraničnými mestami a obcami. Vychádza sa zo skutočnosti, že mestá a obce SR a ČR nevyvíjajú rovnaké partnerské aktivity, odlišná je oblasť spolupráce, foriem a dĺžky trvania partnerstiev. Integrálnou súčasťou publikácie bude analýza stavu partnerskej spolupráce miest a obcí Slovenska a prílohou budú príklady dobrej praxe v cezhraničnej i projektovej spolupráci v Európe i mimo nej s dôrazom na aktivity a skúsenosti partnerstiev existujúcich medzi mestami a obcami Slovenska a Čiech.

- zadefinovanie cieľa a koncepcie publikácie,
- spracovanie metodiky publikácie,
- príprava a spracovanie podkladov.

• 3.5 Štruktúra údajov dotazníkového prieskumu

Otázky v dotazníku boli koncipované vo vzťahu k hlavným oblastiam definovaným v projekte a nosným témam projektu.

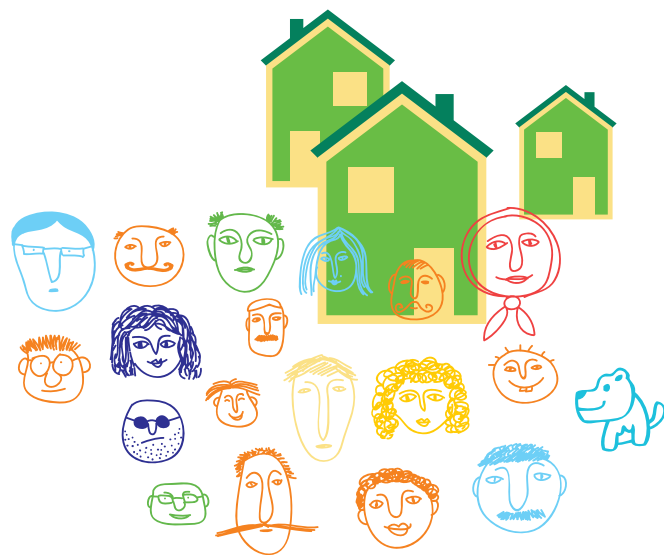
Dotazník obsahoval dva typy otázok:

- **otvorené** (neštruktúrované) – neurčovali podrobnejší obsah ani formu odpovede, ani neurčovali respondentovi dĺžku odpovede. Tento typ otázok síce poskytol rozsiahlejšie odpovede, ale ich spracovanie bolo zložitejšie a časovo náročné,
- **uzatvorené (štruktúrované)** – ponúkali respondentom voľbu medzi viacerými alternatívami, pričom respondenti si mohli zvoliť viacero vyhovujúcich odpovedí. Pri niektorých z týchto otázok mali na výber aj možnosť voľby »iné«, kde mohli vpísať vlastný text, pokiaľ im nevyhovovala žiadna z ponúkaných možností (otázka 3,4,5 a 6). Dve otázky ponúkali respondentom voľbu medzi dvoma alternatívami »áno« alebo »nie« (otázka 1 a 7).

Dotazník obsahoval 11 otázok zameraných na identifikačné údaje mesta/obce, informácie o charaktere, oblasti a spôsobe financovania zahraničnej partnerskej spolupráce, cieľových skupinách miestneho obyvateľstva zúčastňujúcich sa partnerských aktivít, bariéry existujúcich partnerstiev a zber príkladov dobrej praxe.

• 3.6 Výsledky analýzy stavu partnerskej spolupráce miest a obcí Slovenska

V rámci analýzy bolo uskutočnené vyhodnotenie najdôležitejších údajov dotazníkového prieskumu skúseností miest a obcí Slovenska v oblasti nadväzovania a realizácie zahraničnej partnerskej spolupráce v podmienkach miestnej územnej samosprávy. V ďalšom texte, kde budeme hovoriť o partnerstvách miest alebo partnerských väzbách, či partnerskej spolupráci, máme na mysli zahraničné/medzinárodné partnerstvá miest, partnerské väzby, či medzinárodnú/zahraničnú partnerskú spoluprácu.

3.6.1 Prehľad zapojenia miest a obcí Slovenska do dotazníkového prieskumu

1

Komentár:

Do dotazníkového prieskumu sa zapojilo 1 377 miest a obcí z celkového počtu oslovených alebo manuálne preskúmaných 2930 miest a obcí Slovenska. Percentuálny pomer znázorňuje graf 1.

Prehľad zapojenia miest a obcí Slovenska do dotazníkového prieskumu

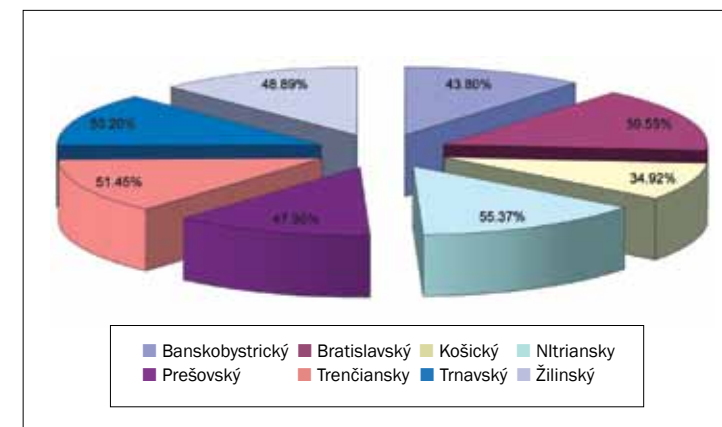
graf 1

2

Komentár:

Graf 2 zachytáva počet obcí z celkového počtu obcí daného kraja, ktoré sa zapojili do prieskumu alebo boli manuálne preskúmané.

Najvyššie percentuálne zastúpenie majú obce z Bratislavského kraja 59,55%, t.j. zapojilo sa 53 z 89 obcí, potom nasleduje Nitriansky kraj s 55,37% zastúpením obcí, t.j. 196 z 354 obcí. Najnižšie percentuálne zastúpenie majú obce z Košického kraja 34,92%, t.j. 161 zo 461 obcí a z Banskobystrického kraja 43,80%, t.j. 226 z 516 obcí. Takmer polovica obcí sa zapojila zo Žilinského, Prešovského, Trenčianskeho a Trnavského kraja.

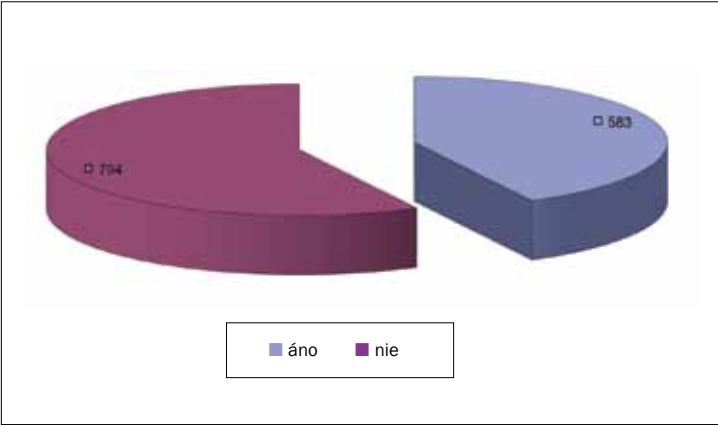
graf 2

3.6.2 Má vaša obec nadviazanú zahraničnú partnerskú spoluprácu?

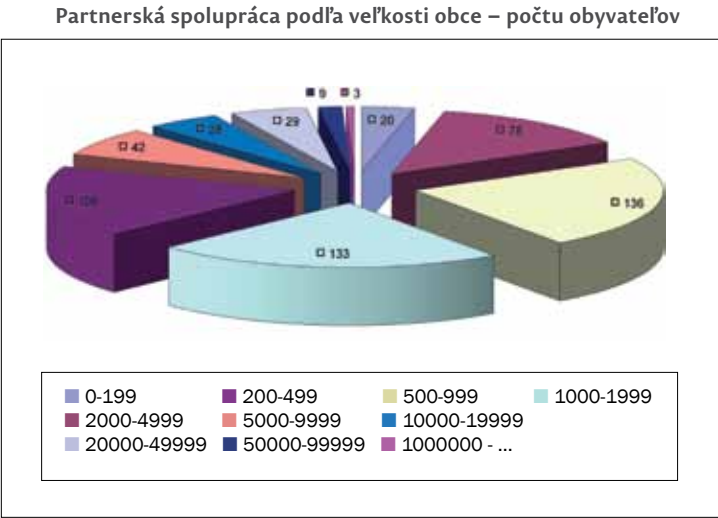
3 Komentár:
Z údajov grafu vyplýva, že z 1 377 zapojených a preskúmaných miest a obcí má nadviazanú partnerskú spoluprácu 583 obcí, t.j. 42%. Predpokladáme, že 58% obcí nemá nadviazané žiadne partnerské vzťahy v zahraničí, čo je možno dané roztrieštenou sídelnou štruktúrou na Slovensku, až 1 163 obcí má menej ako 500 obyvateľov. Neznamená to, že menšie obce nemôžu mať nadviazané partnerstvo, príkladom je obec Brezovec s počtom obyvateľov 49 alebo obec Krajná Porúbka s počtom 55 obyvateľov. Menšie obce na realizáciu zahraničnej partnerskej spolupráce nemajú zväčša dostatok finančných zdrojov a ľudských kapacít, na druhej strane, aj keď viaceré väčšie mestá a obce majú predpoklady a potenciál na rozvíjanie bilaterálnej i multilaterálnej spolupráce, nie je pravidlom, že majú vytvorené partnerstvo, príkladom je mesto Partizánske s počtom 24 263 obyvateľov, ktoré za problém rozvíjania medzinárodných partnerstiev považuje vzdialenosť a mesto Veľký Krtíš s počtom obyvateľov 13 494 vidí problém v nedostatku finančných prostriedkov. Partnerskú spoluprácu nemajú nadviazané ani mestá Šurany a Hurbanovo.

3.6.3 Informácia o obciach, ktoré majú nadviazanú partnerskú spoluprácu

4 Komentár
Pri analýze existujúcich partnerstiev podľa veľkosti obce (podľa počtu obyvateľov) sa dospelo k záveru, že čím väčšia obec, tým väčší predpo-

graf 3

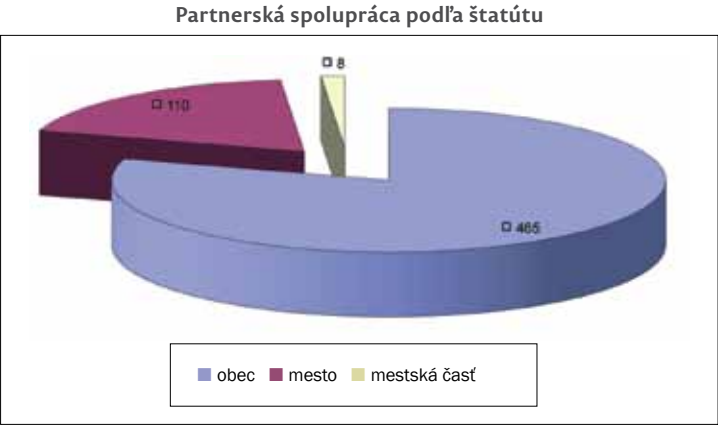
graf 4

klad, že bude spolupracovať so zahraničnou obcou. Tento fakt súvisí i s dostatkom finančných či ľudských zdrojov.

5, 6 Komentár:
Okrem odpovedí vyplývajúcich z položených otázok sa dali z prieskumu identifikovať aj údaje o existujúcich partnerstvách podľa krajov, veľkosti obce a štatútu. Najviac existujúcich partnerstiev je zaevidovaných v Prešovskom kraji, ale z celkového počtu obcí tohto kraja to predstavuje len 16,84 %. V Bratislavskom kraji je v porovnaní s ostatnými krajinami siete najnižší počet obcí, ale družobnú spoluprácu so zahraničnými obcami udržiava až 31,11 % obcí. Pri posudzovaní družobnej spolupráce podľa štatútu je zrejmé, že partnerskú spoluprácu so zahraničnými obcami má nadviazaných až 80% miest (z celkového počtu 138 miest), ale na druhej strane iba 16% mestských častí a 17% obcí.

3.6.4 Počet partnerských väzieb podľa krajín

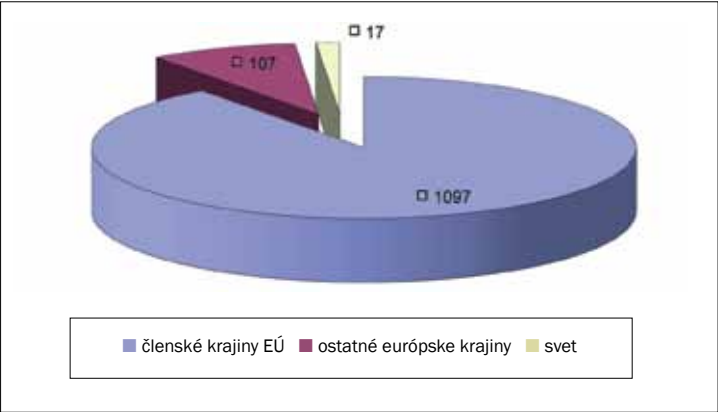
7, 8, 9 Komentár:
Na Slovensku má 583 obcí nadviazaných až 1221 partnerských väzieb v krajinách EÚ, v ostatných európskych krajinách alebo vo svete, to znamená, že v priemere na jednu obec pripadajú dve partnerstvá. V rámci tohto počtu je 919 partnerských väzieb s mestami a obcami z krajín Vyšehradskej skupiny, čo prirodzene vyplýva z porovnateľného kultúrno-spoločenského vývoja krajín.

graf 5

graf 6

graf 7

Mestá a obce sa v rovnakom období pripravovali na vstup do EÚ, vyrovnávajú sa s dopadmi vstupu do EÚ, implementujú európsku legislatívu, riešia problémy a vyvíjajú aktivity na európskej úrovni. Existuje tu rozsiahly priestor na realizáciu spoločných aktivít od zdieľania vzájomných skúseností (pozitívnych aj negatívnych) z rôznych oblastí každodenného života až po kultúrne podujatia, ktoré zachovávajú národné tradície a zvyklosti.

Najviac partnerských väzieb až 90% majú slovenské obce nadviazané s mestami a obcami z členských krajín EÚ. Iba zriedkavo ide o spoluprácu so španielskymi, dánskymi, írskymi a lotyšskými samosprávami (len po jednej väzbe z každej zo štyroch uvedených krajín).

V krajinách EÚ, bez krajín V4, existuje 178 partnerských väzieb, čo je len o 71 partnerstiev viac ako v ostatných krajinách Európy. Vo svete majú slovenské obce nadviazaných len 17 partnerských väzieb, t.j. 1%, napr. so samosprávou Beninu, USA, Japonska, Brazílie, Číny a Izraelu. Presný počet existujúcich partnerských väzieb v jednotlivých krajinách a počet obcí, ktoré majú vytvorené partnerstvá v danej krajine, obsahuje súhrnná tabuľka 1 a grafy 8 a 9.

Prieskum potvrdil skutočnosť, že z nadviazaných 1 221 partnerských väzieb so samosprávami v zahraničí zjavne prevláda spolupráca so susediacimi krajinami, predovšetkým s Českom a krajinami Vyšehradskej skupiny – Maďarskom, Poľskom. Najviac partnerstiev existuje s obcami v Maďarsku, 243 miest a obcí Slovenska tu má nadviazaných až 344 väzieb, 69 obcí má v Maďarsku viac ako jednu partnerskú obec, 174 obcí má jedného maďarského partnera, 15 obcí má viac ako dve partnerské obce, 9 obcí viac ako troch partnerov, napr. Keť, Mol-

dava nad Bodvou, Veľký Kýr, Ohrady a Mostová. Mesto Kráľova nad Váhom má v Maďarsku až 10 partnerských miest, všetky mestá a obce, ktoré majú vo svojom názve slovo »kráľ«. Prevažne ide o mestá Trnavského, Nitrianskeho, Košického a Banskobystrického kraja.

S obcami v Českej republike existuje 302 partnerských väzieb nadviazaných s 248 slovenskými obcami. Viac ako dvoch partnerov má 29 obcí zo Slovenska, z toho viac ako troch má 8 obcí a tri obce majú štyri partnerstvá. Najviac partnerstiev s českými obcami vytvorili obce zo Žilinského, Trenčianskeho a Prešovského kraja.

V Poľsku nadviazalo 202 slovenských obcí 273 partnerstiev, najmä obce zo Žilinského a Prešovského kraja. Viac ako jednu partnerskú obec má 71 obcí, t.j. jedného partnera má 177 obcí, dve partnerské obce má 35 obcí, troch a viac partnerov má 15 obcí, mesto Bardejov má najvyšší počet poľských partnerov, a to štyroch.

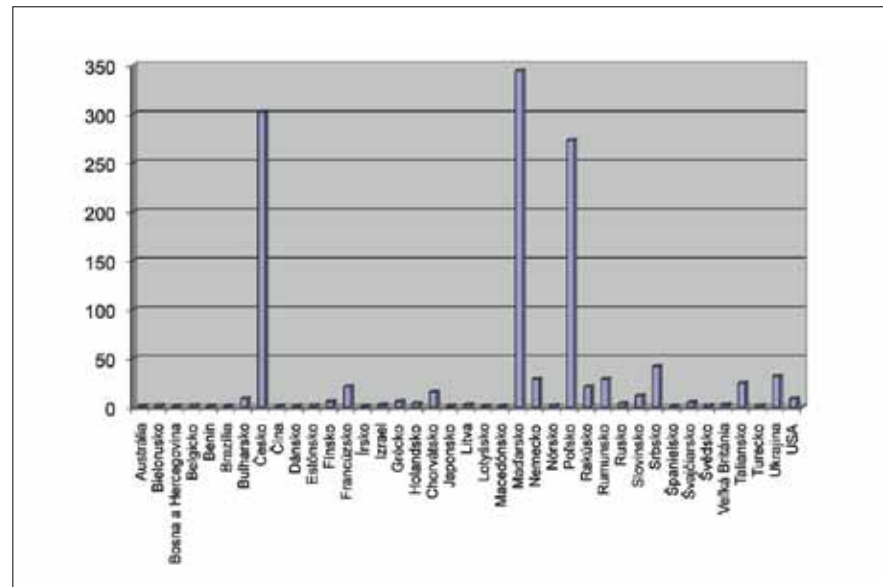
S ďalšou susednou krajinou s Rakúskom existuje 21 partnerských väzieb, ktoré nadviazalo 20 slovenských obcí, sú to predovšetkým obce z Bratislavského, Trnavského a Nitrianskeho kraja. Najviac dvoch partnerov v Rakúsku má mesto Zlaté Moravce. S Ukrajinou má 29 slovenských obcí nadviazaných 32 partnerských väzieb, ide predovšetkým o obce z Prešovského kraja (17 väzieb) a Košického kraja (8 väzieb). Najviac po dve partnerské obce z Ukrajiny má mesto Humenné a Snina. Spoluprácu medzi obcami zo Slovenska, Rakúska a Ukrajiny podporujú programy cezhraničnej spolupráce, ktoré zároveň prispievajú k rozvoju samotných obcí, ako aj cezhraničného územia.

V partnerských väzbách s krajinami západného Balkánu prevládajú najmä partnerstvá so Srbskom a Chorvátskom, z južnej Európy s Talianskom, Slovinskom a zo západnej Európy s Nemeckom a Francúzskom.

Ojedinelými sú partnerské väzby v škandinávskych krajinách a na Pobaltí, rovnako aj v krajinách ako Španielsko, Macedónsko, Bosna a Hercegovina, Írsko, Dánsko a vo svete v krajinách ako USA, Benin, Brazília, Čína, Japonsko, Izrael a Austrália. Dôvodom nízkeho počtu partnerských väzieb s týmito krajinami je vzdialenosť a jazyková bariéra, partnerské väzby majú väčšinou spojitosť s rodákmi, ktorí sa vysťahovali do zahraničia a po istom čase iniciovali vytvorenie partnerstva s rodnými obcami.

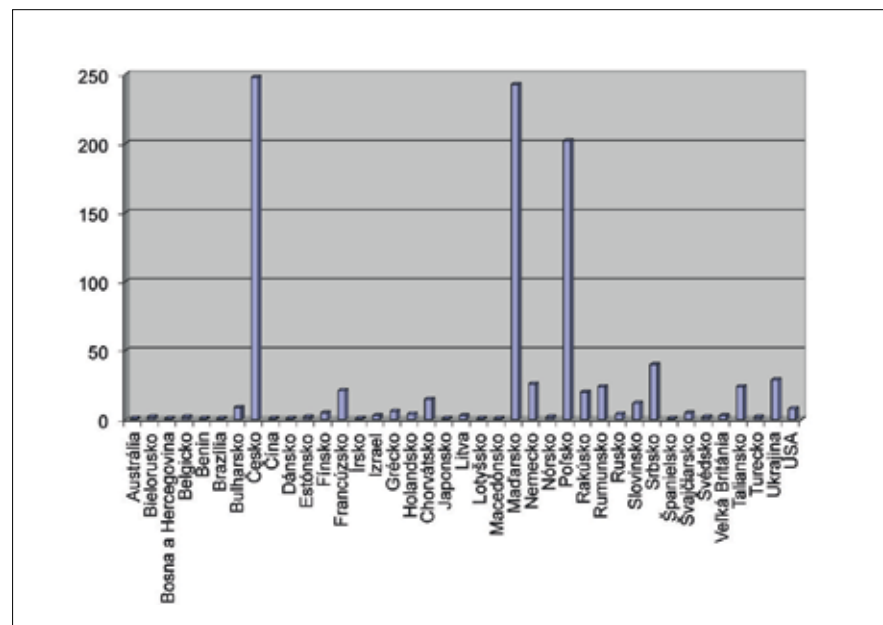
Krajina	Počet partnerstiev	Počet obcí SK	Poloha
Austrália	1	1	svet
Bielorusko	2	2	Európa
Bosna a Hercegovina	1	1	Európa
Belgicko	2	2	EÚ
Benin	1	1	svet
Brazília	1	1	svet
Bulharsko	9	9	EÚ
Česko	302	248	EÚ
Čína	1	1	svet
Dánsko	1	1	EÚ
Estónsko	2	2	EÚ
Fínsko	6	5	EÚ
Francúzsko	21	21	EÚ
Írsko	1	1	EÚ
Izrael	3	3	svet
Grécko	6	6	EÚ
Holandsko	4	4	EÚ
Chorvátsko	16	15	Európa
Japonsko	1	1	svet
Litva	3	3	EÚ
Lotyšsko	1	1	EÚ
Macedónsko	1	1	Európa
Maďarsko	344	243	EÚ
Nemecko	29	26	EÚ
Nórsko	2	2	Európa
Poľsko	273	202	EÚ
Rakúsko	21	20	EÚ
Rumunsko	29	24	EÚ
Rusko	4	4	Európa
Slovinsko	12	12	EÚ
Srbsko	42	40	Európa
Španielsko	1	1	EÚ
Švajčiarsko	5	5	Európa
Švédsko	2	2	EÚ
Veľká Británia	3	3	EÚ
Taliansko	25	24	EÚ
Turecko	2	2	Európa
Ukrajina	32	29	Európa
USA	9	8	svet
Spolu	1221	977	
Účasť na prieskume	Počet obcí		
Obce zapojené do priesku	1377		

Počet partnerstiev podľa krajín

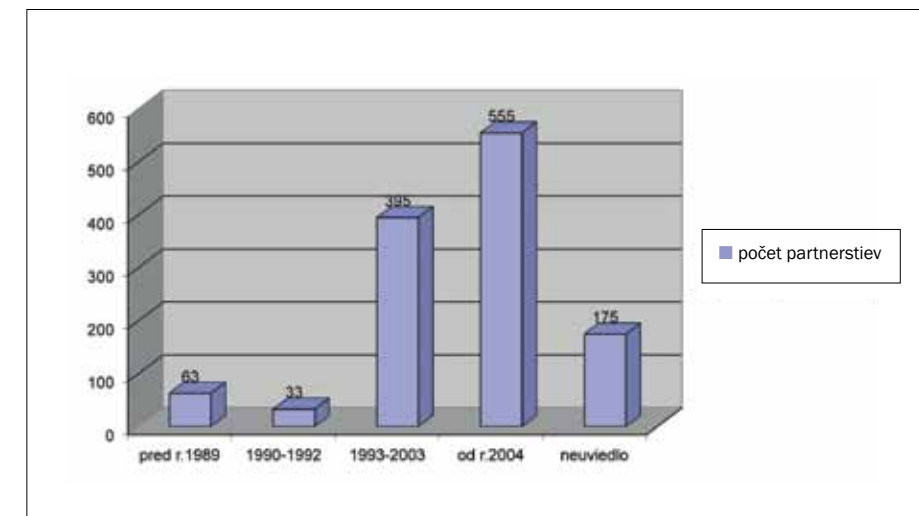
graf 8

Počet slovenských obcí s nadviazaným partnerstvom podľa krajín

graf 9

3.6.4.1 Rok vzniku partnerskej spolupráce

graf 10

10

Komentár:

Najviac partnerských väzieb vzniklo po roku 2004, v období vstupu Slovenska do Európskej únie, keď sa otvorili hranice a nastal voľný pohyb osôb i služieb a zvýšili sa možnosti na vycestovanie do zahraničia. Najväčšiu zásluhu na vytváraní partnerstiev v tomto období mali cezhraničné programy EÚ, z ktorých mestá a obce mohli a dodnes môžu čerpať prostriedky na cezhraničné aktivity, či už investičného, alebo neinvestičného charakteru.

V období rokov 1993-2003 vzniklo 37% indikovaných partnerstiev najmä so susednými krajinami. Zdieľanie spoločných problémov a výmena skúseností na miestnej úrovni pomáhala mestám a obciam prekonávať situácie, ktoré boli spojené s prípravou vstupu krajín do európskych štruktúr, s budovaním demokracie, demokratických inštitúcií a zavádzaním reforiem.

Po roku 1989 bol zaznamenaný najväčší nárast partnerstiev, mestá a obce mohli nadviazať kultúrne a spoločenské kontakty nielen s Európou, ale aj celým svetom.

Najstaršie partnerstvo vzniklo v roku 1922 medzi slovenskou obcou Drietoma a českým mestom Starý Hrozenkov. V roku 1945 medzi obcou Ostrý Grúň a Napajedla z ČR, neskôr v roku 1949 medzi Pezinkom a Mladou Boleslavou, Trstenou a Hřicemi, pričom dodnes pretrvávajú a v rámci nich pravidelne spolupracujú.

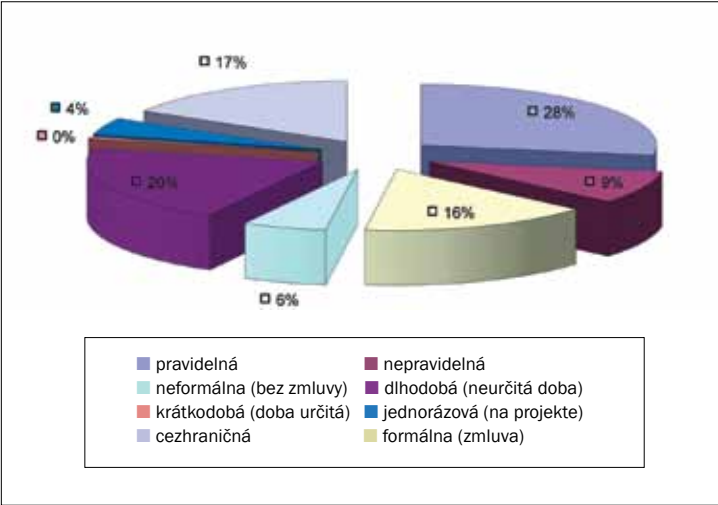
V súčasnom období vznikajú nové partnerstvá aj vďaka národným a európskym finančným nástrojom, akými sú napríklad rozvojový program, cezhraničný program, operačný program územiaj spolupráce, komunitárny program a iné.

3.6.5 Charakter partnerskej spolupráce

Komentár:

Percentuálne rozloženie údajov v grafe poukazuje na skutočnosť, že mestá a obce vo väčšej miere realizujú pravidelnú, formálnu, dlhodobú a cezhraničnú spoluprácu. Podstatný podiel na tomto stave má pravdepodobne existencia tradičného modelu – »družby« miest a obcí, ktorá medzi obcami zmluvne vznikla pred desaťročiami a pretrváva dodnes.

V samosprávach akoby vládla istá pasivita alebo nezáujem iniciovať krátkodobú jednorazovú a neformálnu spoluprácu v rámci realizácie spoločných projektov, a tiež deficit sieťovania i spolupráce rozdielnych typov organizácií a lokálnych subjektov. V ďalšom období v záujme zintenzívnenia jednorazových a krát-

graf 11

kodobých partnerských spoluprác miest a obcí bude potrebné skvalitniť systém informovania o dôležitosti a výhodnosti partnerstiev, a zamerať obsah celoživotného vzdelávania samosprávy na oblasť vzniku a realizácie zahraničnej partnerskej spolupráce. Odporúčame ponechať i tradičnú, časom a generáciami overenú podobu spolupráce, a zároveň rozšíriť zameranie spolupráce o nové témy – občianstvo, základné práva, európske hodnoty, občianska participácia, rôznorodosť a rovnosť, sociálna súdržnosť a európska integrácia.

3.6.6 Oblasti partnerskej spolupráce

3.6.7 Iné oblasti

12, 13

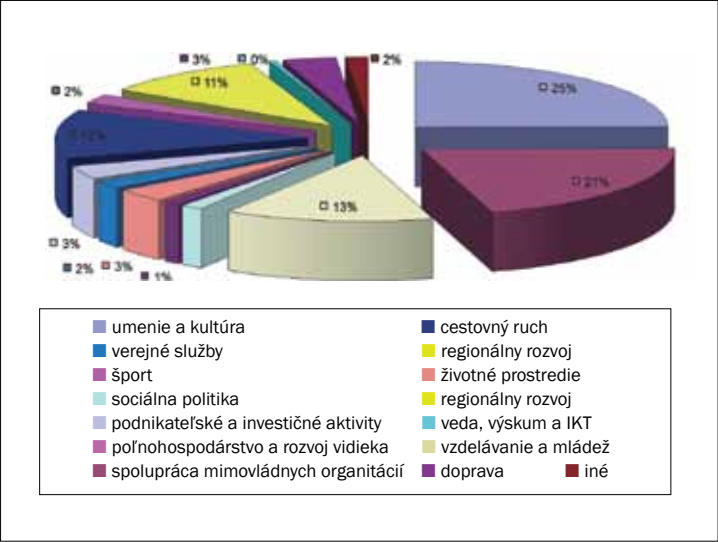
Komentár:

Výsledky prieskumu vypovedajú o výraznej prevahe partnerskej spolupráce v 5 oblastiach, a to umení a kultúre, športe, vzdelávaní, cestovnom ruchu a regionálnom rozvoji.

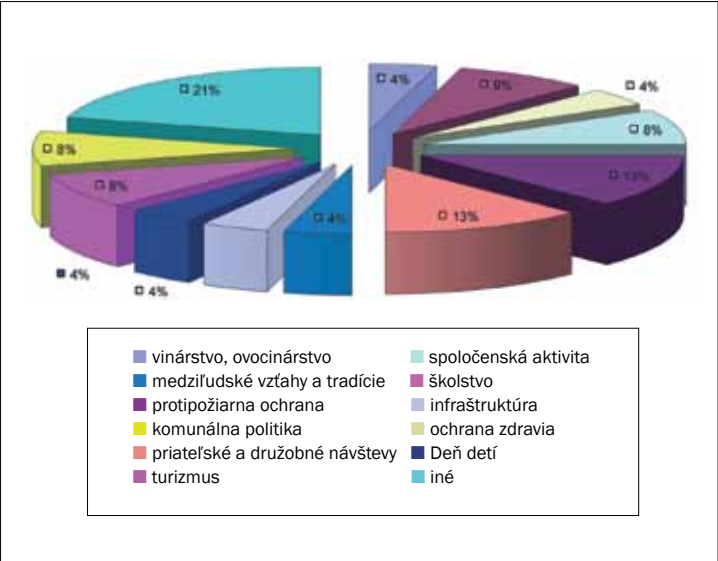
Podľa zistení partnerská spolupráca stagnuje v oblastiach, ako sú veda, výskum, IKT, poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, sociálna politika, doprava, verejné služby, podnikateľské a investičné aktivity, spolupráca mimovládnych organizácií.

Tento fakt je daný:

- > cieľovými skupinami, na ktoré je spolupráca prevažne zameraná (deti a mládež, volení zástupcovia samosprávy, zamestnanci mestských a obecných úradov),

graf 12

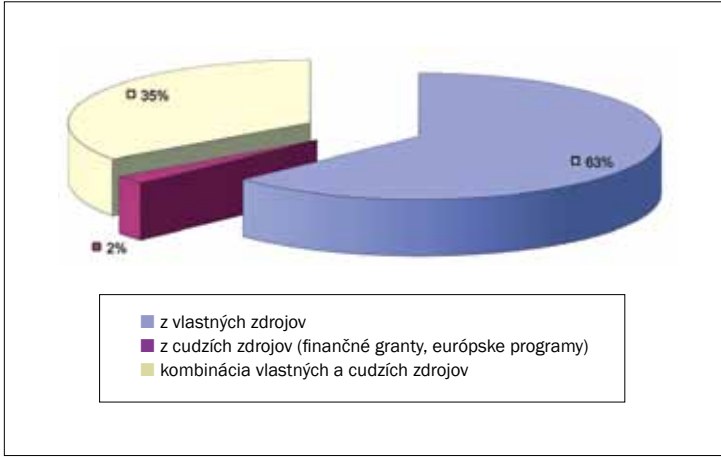
graf 13

- > samotnými realizátormi partnerských podujatí (školy, mestské a obecné úrady, kultúrne, záujmové kluby a združenia),
- > striedaním samosprávnych vlád
 - výmenou starostov vo voľbách a neochota pokračovať v aktivitách predchodcu,
- > nedostatočnou spoluprácou miest a obcí s mimovládnymi organizáciami,
- > obavou samospráv zo spoločnej realizácie väčších investičných zámerov a aktivít.

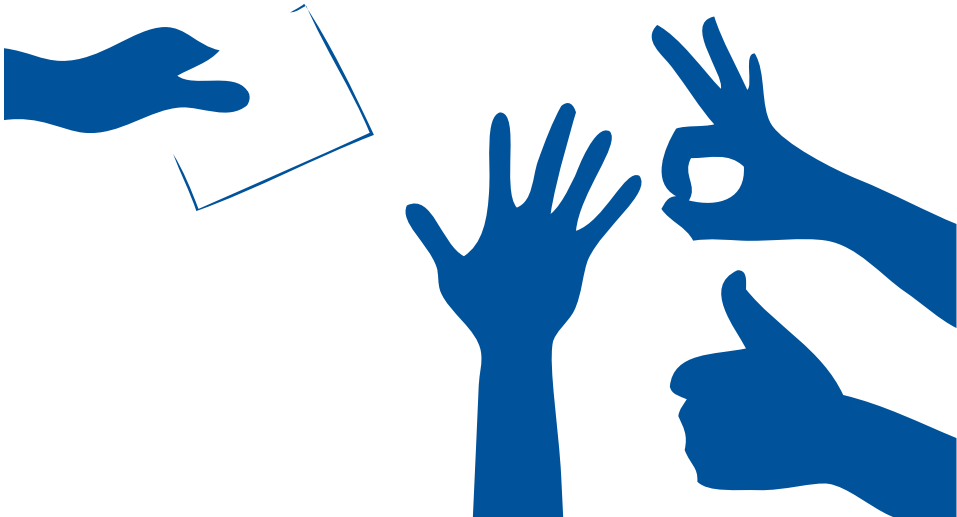
3.6.8 Partnerské aktivity financujete

Komentár:
Zaujímavým zistením je skutočnosť, že miestna územná samospráva financuje aktivity s partnerskými mestami a obcami prevažne z vlastných zdrojov alebo v kombinácii vlastných a cudzích zdrojov. Výsledok prieskumu naznačuje, že existuje pomerne silný vôľový potenciál samosprávy rozvíjať zahraničné partnerstvá aj bez využitia finančných grantov a viacerých európskych programov. Súčasnú situáciu vo financovaní partnerstiev by mohlo zlepšiť:

- > zjednodušenie administratívy súvisiacej s podávaním žiadosti,
- > kvalitné a pravidelné informácie o možnostiach samosprávy v čerpaní finančných prostriedkov z eurofondov na pokrytie twinningových podujatí.

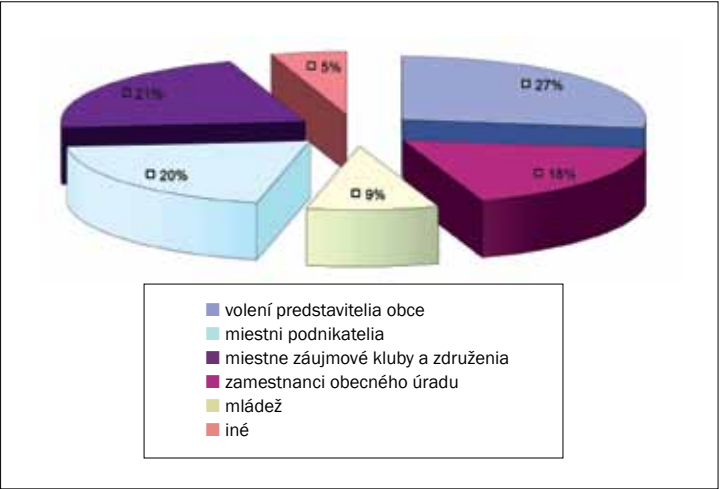
graf 14

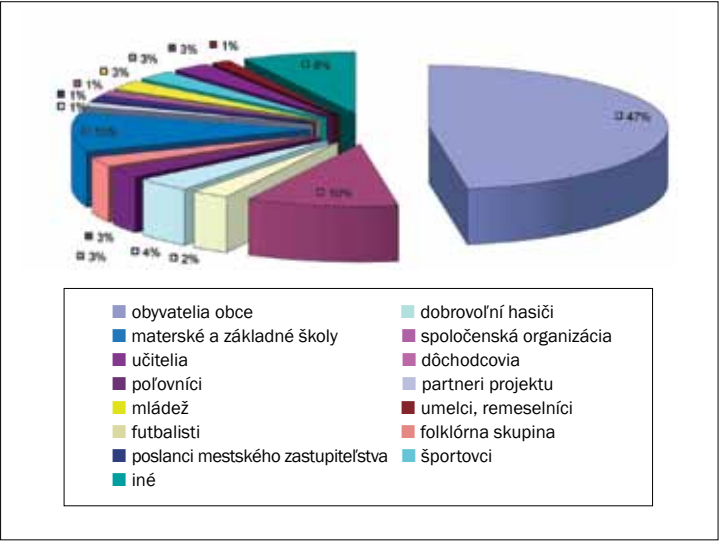
3.6.9 Ktoré skupiny miestneho obyvateľstva sa zúčastňujú na partnerských aktivitách?

3.6.10 Iné skupiny

Komentár:
Zhruba rovnaké percentuálne zastúpenie v účasti na partnerských aktivitách majú volení predstavitelia miest a obcí, zamestnanci obecných či mestských úradov, mládež a miestne záujmové kluby a združenia. Podstatne nižší podiel na realizácii podujatí v rámci existujúcich partnerstiev majú miestni podnikatelia a iné skupiny, v ktorých sú najpočetnejšie zastúpení obyvatelia obce a dôchodcovia. V budúcnosti budú musieť partnerské mestá a obce v rámci výmeny najlepších skúseností, učenia sa od iných obcí a zdieľania spoločných problémov zapájať nové subjekty, teda cieľové skupiny, ktorými by mali byť občania vykonávajúci napríklad podobné profesie alebo aktivity v záujmových združeniach, či národnostné menšiny.

graf 15

graf 16

Medzinárodná partnerská spolupráca miest a obcí

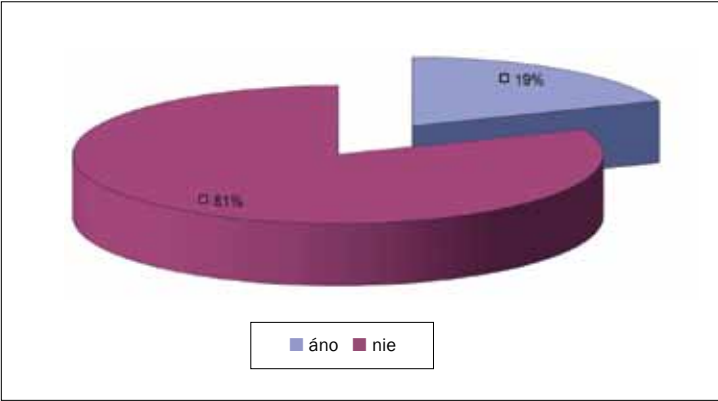
3.6.11 Realizujete partnerské aktivity so samosprávami z rozvojových krajín?

Napr. z Ukrajiny, Srbska, Čiernej Hory, Bosny a Hercegoviny, Moldavska, Uzbekistanu, Su-dánu atď.

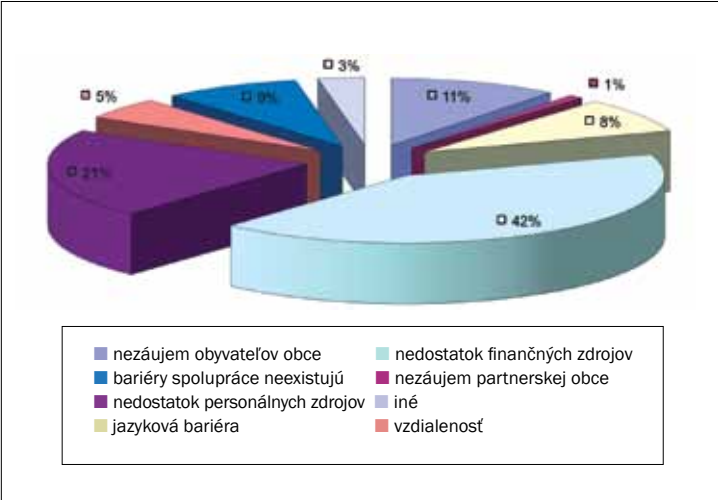
Komentár:
Zo systému otázok jednoznačne vyplynula záporná odpoveď. Výsledky jasne vypovedajú o tom, že v prípade existencie partnera ide skôr o spoluprácu miest a obcí so samosprávami v členských a kandidátskych krajinách EÚ. Realizácia partnerských aktivít bola vo veľkej miere podmienená nasmerovaním mechanizmov oficiálnej finančnej pomoci v rámci výziev na členské a kandidátske krajiny EÚ. Budovanie partnerstiev záviselo aj od jestvovania medzinárodných (bilaterálnych) zmlúv medzi krajinami. Mestá a obce uprednostňovali skôr partnerov z tých krajín, ktoré mali skúsenosti z integrácie do európskych štruktúr a reformami súvisiacimi s verejnou správou a transformačnými i demokratizačnými procesmi. V záujme rozvoja spolupráce na lokálnej a regionálnej úrovni bude v ďalšom období nevyhnutné zintenzívniť pomoc národných samosprávnych združení voči svojim členom v nadväzovaní partnerských vzťahov a vyhľadávaní partnerov v Európe i vo svete.

3.6.12 Hlavné bariéry partnerskej spolupráce

3.6.12.1 Bariéry spolupráce obcí, ktoré nemajú partnera

graf 17

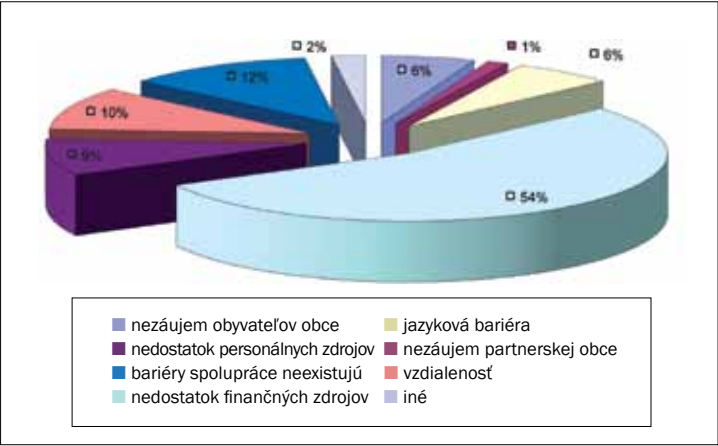
graf 18

3.6.12.2 Bariéry spolupráce obcí, ktoré majú partnera

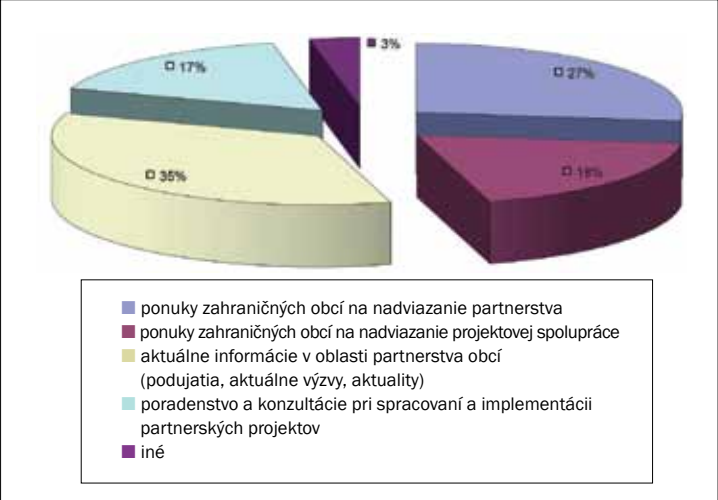
Komentár:
Obce za najväčšiu bariéru partnerskej spolupráce považujú jednoznačne nedostatok finančných zdrojov na vytvorenie i následné udržanie partnerstva. Tie, ktoré nemajú partnera v zahraničí, vnímajú ako veľkú prekážku aj nedostatok personálnych kapacít na realizáciu cezhraničnej spolupráce. Respondenti uviedli za najmenšiu prekážku budovania partnerskej spolupráce nezáujem partnerskej obce.

3.6.13 Záujem o aktivity

3.6.13.1 Analýza záujmu obcí, ktoré nemajú partnera, o aktivity v oblasti partnerstva

graf 19

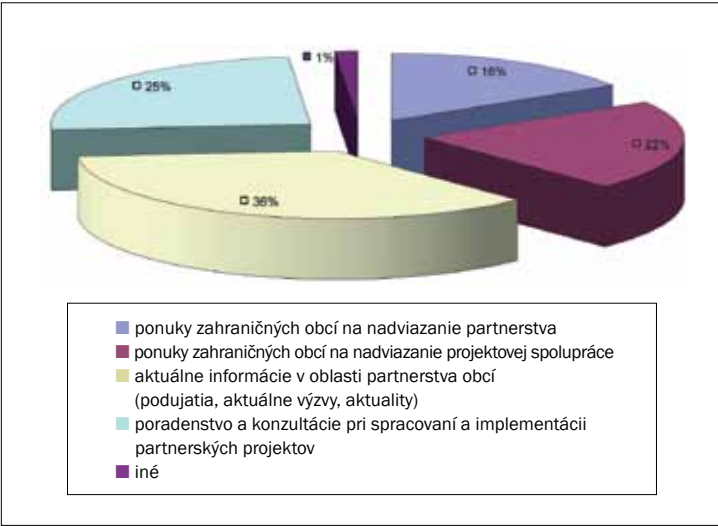
graf 20

3.6.13.2Analýza záujmu obcí, ktoré majú partnera, o aktivity v oblasti partnerstva

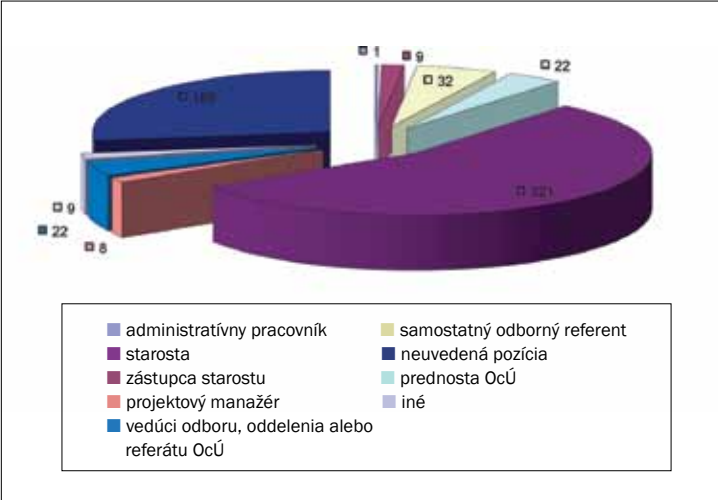
21
Komentár:
ZMOS prostredníctvom sekcie medzinárodných vzťahov mapuje družobnú spoluprácu slovenských obcí so zahraničnými samosprávami a informuje o ponukách na možné vytvorenie partnerstva s obcami na Slovensku. Na základe týchto skúseností bola do prieskumu zaradená otázka číslo 10, o čo majú záujem obce v danej oblasti. Reakcie obcí boli rôzne, žiadna z možností výrazne neprevyšovala ostatné. Najčastejšie obce prejavovali záujem o získanie aktuálnych informácií v oblasti partnerstva obcí (podujatia, aktuálne výzvy, aktuality).

3.6.14 Kontaktné údaje pracovníka zodpovedného za zahraničné partnerstvá

22
Komentár:
Jedným z cieľov prieskumu bolo získať databázu pracovníkov, ktorých náplňou práce je i oblasť družobnej spolupráce obcí. V obciach, ktoré majú nadviazanú partnerskú spoluprácu, sa najčastejšie danej problematike venuje štatutárny zástupca, čiže starosta, resp. primátor. Slovensko má pomerne vysoký počet malých obcí, s minimálnym počtom zamestnancov zabezpečujúcich správu vecí verejných.

graf 21

graf 22

Medzinárodná partnerská spolupráca miest a obcí

• 3.7 Záver

Analýza štatisticky vyčíslila situáciu v stave partnerskej spolupráce miest a obcí Slovenska a poukázala na potreby a požiadavky samosprávy vo väzbe na revitalizáciu starých a budovanie nových partnerstiev. Z vyhodnotených údajov analýzy vyplýva, že v ďalšom období bude nutné prehodnotiť a zefektívniť stratégiu informovania miest a obcí o dôležitosti a výhodnosti zahraničných partnerstiev a možnostiach finančného krytia twinningových aktivít nielen v rámci programu Európa pre občanov, ale aj z dostupných grantov na realizáciu partnerskej spolupráce a získavania »best practices«. Zámerom účinnej informačnej kampane je motivácia miest a obcí na zlepšenie existujúcich partnerstiev alebo nadviazanie nových väzieb.

Analýza vo svojich čiastkových zisteniach poodhalila aj slabiny a príležitosti, ktoré vstupujú do komplexu partnerských vzťahov miest a obcí:

- prevaha partnerskej spolupráce s mestami a obcami zo susediacich krajín,
- nízky počet zmluvne uzatvorených partnerstiev;
- slabý záujem obcí o spoluprácu s rozvojovými krajinami a potenciálnymi krajinami na členstvo v EÚ;
- nízky počet multilaterálnych partnerstiev;
- deficit sieťovania a spolupráce rozdielnych typov organizácií a lokálnych subjektov;
- výraznejšia prevaha partnerskej spolupráce v piatich oblastiach, a to umení a kultúre, športe, vzdelávaní, cestovnom ruchu a regionálnom rozvoji;
- financovanie aktivít partnerských miest a obcí prevažne z vlastných zdrojov;
- nedostatok informácií o možnostiach čerpania prostriedkov EÚ na pokrytie twinningových podujatí;

→ najvýraznejší záujem miest a obcí o aktuálne informácie v oblasti partnerstva obcí (podujatia, aktuálne výzvy, aktuality);

→ nedostatok ľudských kapacít v obciach i mestách zodpovedných za realizáciu partnerskej spolupráce, najčastejšie táto problematika spadá priamo do kompetencie štatutárneho zástupcu, čiže starostu, resp. primátora, nie konkrétneho zamestnanca obecného/mestského úradu (76%).

Posilnenie a ďalšie budovanie partnerstiev v zmysle napĺňania strategických cieľov súčasného i budúceho komunitárneho programu Európa pre občanov je možné iba v prípade zintenzívnenia participácie miest, obcí a ich občanov na témach európskeho záujmu a sieťovania rozdielnych typov miestnych organizácií a lokálnych partnerov s dôrazom na vytváranie multilaterálnych partnerstiev. Jedným z množstva efektívnych návrhov a riešení je požiadavka samospráv na podporu lobovania na európskej úrovni s cieľom presadzovať záujmy zdola voči európskym inštitúciám a zamerať obsah celoživotného vzdelávania samosprávy na oblasť vzniku a realizácie zahraničnej partnerskej spolupráce.

Na záver je vhodné zdôrazniť, že dotazníkový zber údajov poskytol dostatočný rozsah relevantných informácií, ktoré budú naďalej predmetom záujmu ZMOS a ktoré môžu ZMOS výrazne napomôť v jednotlivých rozhodovacích procesoch a nastavení účinných opatrení dôležitých pre oblasť zahraničných partnerstiev miest a obcí.

Príklady dobrej praxe

• 4.1 Obec Bziny Podpora cezhraničných kulinárskych tradícií

Hostujúca obec:

Bziny (539 obyvateľov)

Partnerská obec:

Wilkowice – Poľsko (12 577 obyvateľov)

Medzinárodná partnerská spolupráca miest a obcí

Obr. 1 Bzinské kulinárky pri prezentácii tradičných jedál

Stručne o partnerskej spolupráci

Spolupráca obcí sa začala v roku 2004. V partnerskej spolupráci sa postupne identifikovali dve oblasti spolupráce, a to šport a podpora kulinárskych tradícií i remesiel, najmä so zameraním na tradičnú kuchyňu v oboch obciach a ich okolí. Časom sa spoločné záujmy rozšírili aj na kultúrno-spoločenskú oblasť, v súčasnosti obec spolupracujú na príprave a implementácii spoločných projektov. Obec Bziny do partnerských aktivít zapája celú dedinu, od najmladších až po najstarších, medzi občanmi sa stihli vytvoriť pekné priateľstvá.

Spoločné aktivity

Kulinárske dni, prechod bzinským chotárom, športové stretnutia (futbal, volejbal), oslava Dňa matiek a významných výročí.

Ďalšie partnerské obce

Privlaka – Chorvátsko (2011)

Krásná – Česká republika (2011)

Názov projektu

Podpora cezhraničných kulinárskych tradícií

Zameranie projektu

Podpora sociolno-ekonomického rozvoja cezhraničného regiónu prostredníctvom podpory rozvoja tradičných kulinárskych tradícií a remesiel. Posilnenie aktivít na hranici dvoch kultúrne a historicky úplne odlišných obcí, ktoré sa nachádzajú na území Poľska a Slovenska, a vzájomné spoznávanie kultúrnych tradícií.

Cieľová skupina

všetci obyvatelia a návštevníci obcí;

Aktivity a výstupy

Dvojazyčná kuchárska kniha, ktorá obsahuje tridsať slovenských a rovnaké množstvo poľských receptov. Jedlá do zostavenej publikácie vybrali a pripravili ženy z partnerských obcí.

Kulinárske dni – na spoločnom stretnutí na Slovensku prezentovali miestne špeciality pripravené ženami z obce a gazdinkami z obcí Pucova a Medzibrodia. Kulinárske sústreďenie – staršie aj mladšie gazdinky a ženy z partnerských obcí sa navzájom učili pripravovať miestne špeciality počas trojdňového sústreďenia na Slovensku a v Poľsku. Modernizácia obecnej kuchyne – drobná investícia do nákupu kuchynských spotrebičov a príslušenstva.

Propagačný materiál – malá kuchárska kniha pod názvom »Slovensko-poľská kuchárka«.

Program podpory

Program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Poľská republika 2007 – 2013

Rozpočet

38 335 EUR

Termín realizácie

január – december 2010

Kontakt

PhDr. Ján Beňuš

starosta obce

+421 43 586 46 29

bziny@ocu.sk

Ako ďalej v partnerskej spolupráci?

Obec Bziny nadviazala partnerské kontakty s českou obcou Krásná a chorvátskou obcou Privlaka. Plánuje zapojením všetkých partnerských obcí realizovať multilaterálne partnerské aktivity.

→

Obr. 2 Uvádzanie kuchárskej knihy »Slovensko – poľská kuchárka« do života za účasti starostu obce Wilkowic Mieczysława Razcku, starostu obce Bziny Jána Beňuša a podpredsedu NR SR Milana Horta (zl'ava)

↓

Obr. 3 Ochutnávka miestnych špecialít partnerských obcí v Kultúrnom dome v Bzinách

• 4.2 Mestská časť Bratislava – Petržalka
Medzikultúrna komunikácia

Hostujúca obec:
mestská časť Bratislava – Petržalka
(112 907 obyvateľov)

Partnerské mesto:
Isparta – Turecko (250 000 obyvateľov)

Obr. 4 Účastníci aktivity História magistra vitea – vyhodnotenie súťažných prác

Stručne o partnerskej spolupráci
Spolupráca medzi mestskou časťou Bratislava – Petržalka a mestom Isparta sa začala v roku 2010 na spoločnom projekte a svoj partnerský vzťah spečatili zmluvou o projektovej spolupráci po dobu trvania dvoch rokov. V súčasnosti obce udržiavajú partnerstvo prostredníctvom projektových aktivít zameraných na výmenu získaných vedomostí, analýzu poznatkov o miestnej histórii, tvorbu vyučovacieho materiálu, rozvíjanie a skvalitňovanie komunikácie vytvorením emailovej skupiny všetkých zúčastnených partnerov projektu a skupiny kontaktných osôb na udržanie živých vzťahov.

Názov projektu
Medzikultúrna komunikácia

Zameranie projektu
Spolupráca a mobilita partnerských regiónov (tureckej Isparty a Petržalky – mestskej časti Bratislavy) v spoznávaní spoločnej histórie, tradícií, kultúry, systémov vzdelávania a odbornej prípravy s osobitným dôrazom na podporu vytvárania európskeho priestoru na celoživotné vzdelávanie, komunikáciu v cudzom jazyku, aktívne občianstvo založené na porozumení, dodržiavaní ľudských práv a demokracie s podnecovaním tolerance a rešpektovaním iných národov a kultúr.

Obr. 5 Ľudové piesne v podaní dôchodcov v rámci programu návštevy delegácie z Turecka

Obr. 6 Práca žiakov v rámci aktivity Historia magistra vitea, ktorá bola jednou zo súčastí projektu.

Partnerskými organizáciami na slovenskej strane sú ZŠ na Turnianskej ulici a Miestna knižnica Petržalka. Na tureckej strane dve kultúrne a vzdelávacie inštitúcie pôsobiace v meste Isparta.

Cieľová skupina

pedagógovia, žiaci materskej a základnej školy, za mestnanci miestneho úradu, členovia slovenskej a tureckej rodiny;

Aktivity a výstupy

V rámci projektu bola po dohode so ZŠ Tupolevova zorganizovaná **súťažná prehliadka História magistrata vitae** na tému Slovensko-turecké dotyky – o spoločnej a rozdielnej histórii Slovenska a Turecka, **dramatizované rozprávky** »Šeherezáda« pre deti školských klubov pri ZŠ a pre deti materských škôl, **nahrávka DVD, projekty žiakov a ich výstava s názvom »Merhaba a güle, güle«** (»Ahoj a dovidenia«), **školská výtvarná súťaž »Lietajúci koberec«**, **výstava svojpomocne zhotovených učebných pomôcok petržalských pedagógov**. Tureckí pedagógovia vytvorili podobné projekty doma, avšak so slovenskými reáliami.

Ďalšie spoločné aktivity za účasti oboch partnerských strán – **dramatizácia rozprávky o Omarovi a Fatime, konferencia v Isparte** a vystúpenie slovenských partnerov spojené s prezentáciou slovenských zvykov, tradícií, prírody a kultúry, **Deň učiteľov 2011, súťažná prehliadka svojpomocne vytvorených učebných pomôcok učiteľmi a žiakmi ZŠ a MŠ v Petržalke**, reprezentatívna hodina o tureckom nositeľovi Nobelovej ceny za literatúru Orhamovi Pamukovi, ktorá sa konala v Obchodnej akadémii na Hrobákovej ulici.

Slovenský večer – vystúpenie detského ľudového súboru Lúčka, ochutnávka tradičných slovenských jedál, výstava ľudových a umeleckých výrobkov.

Výstupom projektu je aj **webová stránka projektu, ilustrovaný prekladový trojjazyčný slovník a receptár národných jedál**.

Financovanie

Program celoživotného vzdelávania Comenius – Partnerstvá Regio

Rozpočet

22 752 EUR

Termín realizácie

jún 2010 – jún 2012

Kontakt

Mgr. Veronika Redechová
vedúca Oddelenia školstva, kultúry a športu
+421 2 6828 6834
veronika.redechova@petrzalka.sk

Ako ďalej v partnerskej spolupráci?

V najbližšom období mestská časť Bratislava–Petržalka plánuje venovať zahraničným vzťahom zvýšenú pozornosť. Okrem zintenzívnenia spolupráce s partnerskou mestskou časťou Praha 5 rozbieha spoluprácu so samosprávami krajín, ktoré majú štatút kandidátskych krajín na členstvo v EÚ – s Tureckom a Srbskom. Mestská časť by v horizonte 2 rokov chcela prostredníctvom oficiálnej zmluvnej spolupráce participovať na spoločných projektoch s partnermi z Rakúska a Maďarska.

• 4.3 Obec Čeláre

Stretnutie občanov v rámci partnerstva miest

Hostujúca obec:

Čeláre (369 obyvateľov)

Partnerská obec:

Ludányhálászi – Maďarská republika
(1 586 obyvateľov)

Obr. 7 Exkurzia v Ipeľskej doline zo Slovenska do Maďarska po existujúcich dočasných turistických chodníkoch počas druhého dňa stretnutia

Obr. 8 Stretnutie zástupcov partnerských obcí projektu počas prvého dňa v Čechách

Obr. 9 Erby partnerských obcí projektu

Stručne o partnerskej spolupráci

V roku 2003 bola schválená cezhraničná spoločensko-kultúrna spolupráca medzi obcou Čeláre a maďarskou obcou Ludányhálászi. Obce spolupracujú najmä v oblasti športu, kultúry, regionálneho rozvoja a propagácie regiónov. Spoločne pripravili infraštruktúrne projekty na premostenie krajín a projekty v podnikateľskej sfére i zdravotníctve.

Spoločné aktivity

Oslava revolúcie 1848 — spoločné podujatie Čeláre — Ludányhálászi, oslava Dňa detí a Dňa dôchodcov, Jánska akcia v Kirti — športovo-kultúrny deň, Od seby po chlieb — Vetéstől a kenyérig, spomienka na významné osobnosti obce, športový deň klientov a zamestnancov sociálnych služieb.

Názov projektu

Stretnutie občanov v rámci partnerstva miest

Zameranie projektu

Aktivity projektu sa pri príležitosti osláv vstupu krajín do Európskej únie zamerali na spájanie ľudí z miestnych spoločností v cezhraničnom území,

vzájomnú výmenu skúseností, názorov i hodnôt a zapojenie občanov do činností týkajúcich sa európskeho občianstva. Výsledným efektom sú trvalé zväzky, ktoré sa vytvorili medzi partnerskými obcami na podporu spolupráce. Partnerom projektu boli miestne organizácie ZO Csemadok — Čeláre a občianske združenie Rozvoj vidieka. Zapojili sa partnerské obce zo Slovenska-Kováčovce, Kiarov, Glabušovce, Vrbovka a mesto Szécsény z Maďarska.

Cieľová skupina

občania obce a okolitých obcí regiónu, občania partnerských obcí, návštevníci, turisti, organizácie, združenia, spolky a ostatné subjekty pôsobiace na území obce;

Aktivity a výstupy

Prvý deň bol venovaný prezentáciám obcí zapojených do projektu a odbornej prednáške o možnostiach podpory vzájomnej slovensko-maďarskej prihraničnej spolupráce. **Druhý deň** sa konal seminár o súčasnom stave prípravy a realizácie projektov na obnovu Ipeľských mostov. Súčasťou programu bola i spomienková slávnosť pri príležitosti 127. výročia narodenia významného činiteľa obce — pilota, konštruktéra, priekopníka letectva v Uhorsku — Aladára Koch-Zsélyiho a exkurzia v Ipeľskej doline z Maďarska na Slovensko po existujúcich dočasných turistických chodníkoch. **Tretí deň** sa stretli podnikateľské subjekty a neziskové organizácie partnerských obcí za účelom vytvárania nových pracovných možností v regióne. Uskutočnila sa beseda na tému Budúcnosť, jej dôležitosť a význam, EÚ a možnosti podpory slovensko-maďarskej spolupráce. Vo večerných hodinách sa konal kultúrno-spoločenský večer, koncert známej maďarskej skupiny Republik za účasti 700 účastníkov z regiónu i kraja. Počas podujatí sa ponúkala ochutnávka tradičnej »Palóckej gastronómie«.

Štvrtý deň bol venovaný viacerým aktivitám — vystúpeniu folklórneho súboru, ukážkam remeselníckej tvorby a práce, vedomostno-zábavnej súťaži a športu pod názvom »Vítame Vás v EÚ«. Program partnerského stretnutia bol zakončený besedou za okrúhlym stolom na tému »Budúcnosť Európy«.

Financovanie

Program Európa pre občanov 2007-2013, grantový systém 2010 Pro Slovakia Ministerstva kultúry SR

Rozpočet

13 031 EUR (z Programu Európa pre občanov: 6153 66 EUR, ostatné zdroje z programu Pro Slovakia)

Termín realizácie

28.apríl — 2.máj 2010

Kontakt

Vojtech Adám
starosta obce
+421 47 45 14 116
obec.celare@gmail.com

Ako ďalej v partnerskej spolupráci?

Dobrá cezhraničná spolupráca a spolunažívanie občanov je prínosom pre celú Európu, preto obec naďalej bude realizovať spoločné aktivity a projekty prispievajúce k rozvoju nielen obcí, aj celého cezhraničného regiónu. V najbližších dvoch rokoch sa bude obec ako partner podieľať na realizácii projektu »Údolie Ipeľ a Európski partneri — pre partnerstvo Kiarov 2011-2013« za účasti obcí z krajín Maďarska, Poľska, Česka a Rumunska, počas ktorého sa podpíšu partnerské zmluvy o spolupráci medzi niektorými partnermi. Zameriava sa na poznanie kultúry, života obcí, športu a dobrovoľníckych organizácií.

• 4.4 Mesto Svidník Upratujeme spoločný dom

Hostujúca obec:

Krosno – Poľsko (50 000 obyvateľov)

Partnerská obec:

Svidník (12 114 obyvateľov)

Stručne o partnerskej spolupráci

Svidník nemá s mestom Krosno uzatvorenú oficiálnu partnerskú zmluvu o spolupráci. Spoločné aktivity realizujú na základe dohôd o partnerskej spolupráci v rámci konkrétnych projektov, ktoré sú zamerané na rozvoj oboch miest. Od roku 2001 pravidelne realizujú výmenné návštevy spojené s kultúrnymi, spoločenskými i športovými podujatiami.

Spoločné aktivity

Vystúpenia folklórnych súborov, účasť na výstavných a predajných trhoch, spolupráca hasičských zborov, turnaje žiackych športových družstiev.

Ďalšie partnerské obce

Rakhiv – Ukrajina (2002), Świdnik – Poľsko (2002), Strzyżów – Poľsko (2005), Chrudim – Česká republika (2007), Vrbas – Srbsko (2009)

Názov projektu

Upratujeme spoločný dom – ekologické povedomie obyvateľov Krosna a Svidníka

Zameranie projektu

Podpora zvýšenia environmentálneho povedomia obyvateľov na oboch stranách poľsko-slovenskej hranice a šírenie osvedčených postupov v oblasti ochrany a zlepšenia kvality životného prostredia.

Cieľová skupina

žiaci a pedagogickí zamestnanci piatich základných škôl a troch materských škôl, organizácia na zber, dotriedňovanie a likvidáciu komunálneho odpadu – Technické služby mesta Svidník, zamestnanci odborných útvarov mestského úradu na úseku odpadového hospodárstva a školstva, ďalšie organizácie, ktoré pôsobia na úseku nakladania s odpadmi;

Aktivity a výstupy

Odborný seminár o nakladaní s odpadmi vo Svidníku – právna úprava odpadového hospodárstva na Slovensku a stav hospodárenia s odpadmi vo Svidníku.

Študijný pobyt v Krosne – skupina 15 zástupcov škôl a odborných firiem zo Svidníka sa zúčastnila tematickej exkurzie v prevádzkach dotriedňovania odpadov a likvidácie kalov mesta Krosno.

Obr. 10 Prehliadka triedičky odpadov v Krosne počas študijného pobytu zástupcov škôl a odborných firiem zo Svidníka

Obr. 11 Prehliadka zariadení na likvidáciu odpadov vo Svidníku zástupcami mesta Krosno

Obr. 12 Prednáška na ZŠ vo Svidníku na tému ako separovať odpad

Prehliadka zariadení na likvidáciu odpadov vo Svidníku, prednášky na tému ako separovať odpad uskutočnené pre 11 711 žiakov v 86 triedach v ZŠ a MŠ vo Svidníku.

Súťaž v zbere použitých batérií – zapojili sa tri MŠ a tri ZŠ, 317 detí vyzbieralo 11,5 kg batérií. Najlepší »zberači« boli odmenení hodnotnými cenami, ako napr. glóbusmi, fotoaparátmi, stierateľnými tabuľami, pamiatkovými predmetmi atď.

Program podpory

Program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Poľská republika 2007 – 2013

Rozpočet

56 420 EUR

Termín realizácie

2011-2012

Kontakt

Ing. Vladimír Popík
Mestský úrad – odbor výstavby, dopravy, ŽP a RR
+421 54 75213 32
popik@svidnik.sk

Ako ďalej v partnerskej spolupráci?

Mesto si uvedomuje, že hranice krajín sú dôležité, ale to neznamená, že tvoria hranicu v našom myslení a náklonnosti, preto považuje partnerskú spoluprácu s mestom Krosno za prospešnú a užitočnú a navzájom sa obohacujúcu. Spoluprácu s Poľskom bude mesto aj naďalej rozvíjať nielen v kultúrnej oblasti, turizme a športe, ale aj v ďalších dôležitých sférach cezhraničnej spolupráce.

• 4.5 Obec Tvarožná 15 rokov skutočného priateľstva

Hostujúca obec:

Tvarožná (669 obyvateľov)

Partnerská obec:

Terzolas – Taliansko (574 obyvateľov)

Obr. 13 Tvarožania v Terzolase v lete 2008

↑
Obr. 14 Taliani na Slovensku v lete 2011

←
Obr. 15 Začalo sa to priateľstvom
a láskou v roku 1992

Stručne o partnerskej spolupráci

Partnerská spolupráca sa začala priateľstvom a láskou v roku 1992. Prvé návštevy predstaviteľov obcí sa uskutočnili v rozpätí rokov 1994 a 1996. Podpísanie prísahy priateľstva nasledovalo v roku 1997. Odvtedy sa partnerské obce, najmä záujmové združenia a rodiny obcí, stretávajú pravidelne každý rok, každé dva roky na Slovensku.

Obec Tvarožná sa zapojila trikrát úspešne do programu Európa pre občanov. Prvýkrát v roku 1994 ako partner projektu získala cestovný grant, druhýkrát v roku 1998 taktiež ako partner projektu a v roku 2011 ako projektový žiadateľ. Partnerský projekt obcí Terzolas a Tvarožná získal v roku 1998 Zlatú hviezdu Európskej komisie za úspešný partnerský projekt.

Výsledkom spolupráce týchto obcí je aj uzavretie dvoch medzinárodných manželstiev a narodenie troch detí.

Spoločné aktivity

Ubytovanie v rodinách, kurzy taliančiny, napodobňovanie goralskej svadby, výmeny skúseností dobrovoľných hasičov, spolupráca poľovníkov, neoficiálne návštevy rodín (cyklistika, varenie guláša).

Názov projektu

15 rokov skutočného priateľstva

Zameranie projektu

Spoznávanie kultúrnych tradícií a života na vidieku a v slovenských rodinách, budovanie vzájomného porozumenia medzi občanmi Slovenska a Talianska prostredníctvom diskusného fóra na tému využívania finančných prostriedkov EÚ obcou Tvarožná, triedenie a recyklácia odpadu a podpora cestovného ruchu.

Cieľová skupina

občania, miestne rodiny, mládež;

Aktivity a výstupy

Posilnenie tolerance a vzájomného porozumenia medzi občanmi obcí a porozumenie kultúrnym, lingvistickým, náboženským a historickým odlišnostiam týchto krajín. Talianski hostia nazreli do života slovenských rodín a občania obce sa dozvedeli, ako sa triedi a recykluje odpad v partnerskej obci Terzolas. Spoznanie kultúrnych pamiatok a prírodných krás východného Slovenska (Hervatova, Bardejova, Bardejovských Kúpeľov, Starej Ľubovne, Červeného Kláštora) podpora rozvoja cestovného ruchu. Spoločné aktivity rodín z partnerských obcí umožnili bližšie spoznať okolie obce Tvarožná.

Financovanie

Program EÚ Európa pre občanov 2007-2013

Rozpočet

7 000 EUR

Termín realizácie

28.7.-1.8. 2007

Kontakt

Ing. Dagmar Mathiová
starostka obce
+421 52 468 12 08
obectvarozna@ocu.sk

Ako ďalej v partnerskej spolupráci?

V roku 2011 oslávili obce 15. výročie prvých oficiálnych stretnutí. Spoločne zhodnotili vzájomný prínos družby a podľa vzoru talianskych priateľov sa naučili vážiť si prostredie, v ktorom žijeme a separovať odpad. Mottom spolupráce je »Kamarátstvo a jednota medzi Tvarožnou a Terzolasom je oslava a vzájomné teplo«. V roku 2012 pripravujú obce partnerské stretnutie obcí na úrovni hasičov a speváckych zborov.

• 4.6 Mesto Dobšiná

Medzinárodná športová olympiáda mládeže partnerských miest

Hostujúca obec:

Dobšiná (5 143 obyvateľov)

Partnerské obce:

Šternberk – Česká republika (13 734 obyvateľov)
a Kobiór – Poľsko (4 700 obyvateľov)

Obr. 16 Sprievod účastníkov olympiády na ceste z areálu Základnej školy do Kultúrneho domu v Dobšinej

Obr. 17 Futbalový zápas medzi družstvom Kobiór – Dobšiná

Stručne o partnerskej spolupráci

Mesto Dobšiná podpísalo partnerskú zmluvu s českým mesto Šternberk v roku 1997 o desať rokov neskôr v roku 2007 podpísalo zmluvu s poľským mestom Kobiór. V roku 2002 sa na spoločných stretnutiach predstaviteľov partnerských miest zrodila myšlienka organizovania športových stretnutí mládeže. Usporiadateľom I. ročníka olympiády žiakov partnerských miest v roku 2002 bolo mesto Dobšiná. Každý rok je usporiadateľom tohto podujatia jedno z partnerských miest krajín V4.

Partneri majú záujem spolupracovať v oblastiach miestnej samosprávy, hospodárskych vzťahov, vzdelávania, kultúry a umenia, činnosti mládeže a športu a ďalších oblastiach, ktoré zaujímajú zúčastnené strany. Cieľom partnerstva je prispieť k udržaniu mieru a podpore vzájomného porozumenia medzi národmi. Táto zmluva nie je časovo ohraničená.

Spoločné aktivity

Oslavy turíčnych sviatkov, oslavy významných výročí mesta – Dobšinské slávnosti, spoločné projekty.

Ďalšie partnerské obce

Lindenberg/Eichsfeld – Nemecko (1999), Sajószentpéter – Maďarská republika (2000)

Názov projektu

9. medzinárodná športová olympiáda mládeže partnerských miest

Zameranie projektu

Podporiť rozvoj a prehĺbenie existujúcich priateľských vzťahov medzi komunitami partnerských miest susedných európskych štátov. Urýchlenie procesu Európskej integrácie nových členských štátov EÚ. Spoznanie susedných krajín, rozvoj jazykových

Obr. 18 Závěrečný ceremoniál
v Kulturním dome v Dobšinej
— vyhlášení výsledkov a ocenenie
víťazov partnerských miest
v športových disciplínach

znalostí účastníkov podujatia. Nadviazanie nových priateľských väzieb, vypestovanie zdravej súťaživej atmosféry medzi mládežou európskych krajín, výchova detí a mládeže k dobrému medzilidskému spolunažívaniu, efektívne využívanie voľného času mládeže — ochrana proti nebezpečenstvu xenofóbie a drogovej závislosti.

Cieľová skupina

deti a mládež, občania obce všetkých vekových kategórií, občania z okolitých obcí, pedagogickí zamestnanci, zamestnanci obecných úradov partnerských obcí, občania partnerských obcí;

Aktivity a výstupy

V priateľskej súťaživej atmosfére si žiaci a študenti partnerských miest zmerali svoje športové výkony a mali možnosť nadviazať nové priateľské vzťahy a spoznávať mestá susedných krajín. 12 detí a študentov súťažili v lezení na umelej stene, súťaž sprevádzali mažoretky a miestna dychovka. V šachu, minifutbale a dievčenskom volejbale súťažilo 69 športovcov, v ľahkej atletike (behu na 60 m, skoku do diaľky, vrhu guľou, hode kriketovou loptičkou, vytrvalostnom behu) a stolnom tenise sa zúčastnilo 78 športovcov.

Najlepší jednotlivci dostali medaily a diplomy a víťazné družstvá boli ocenené pohármi. Pre zahraničných hostí bola pripravená prehliadka svetoznámej Dobšinskej ľadovej jaskyne.

Financovanie

Medzinárodný vyšehradský fond

Rozpočet

18 438,23 EUR (9 000 EUR z Medzinárodného vyšehradského fondu)

Termín realizácie

4.-6. júna 2010

Kontakt

Mgr. Jana Lenkeyová
mesto Dobšiná
+421 58 7941320
RozvojRegion@dobsina.sk

Ako ďalej v partnerskej spolupráci?

Vzhľadom na prínos a úspešnosť tejto aktivity medzi partnerskými mestami sa mesto pripravuje aj na tohtoročný ročník olympiády, ktorý sa uskutoční v maďarskom partnerskom meste.

• 4.7 Obec Hažín

EARTH – Rastúce povedomie o životnom prostredí prostredníctvom harmonizácie

Hostujúca obec:

Hažín (469 obyvateľov)

Partnerská obec:

Baranivtsi – Ukrajina (500 obyvateľov)

Stručne o partnerskej spolupráci

Obec Hažín má uzatvorenú partnerskú zmluvu o spolupráci s ukrajinskou obcou od marca 2011 len na účely projektu. Partnerský kontakt obec nadviazala na základe odporúčania a dobrých referencií ľudí z okolia.

Spoločné aktivity

Momentálne spolupracujú len na spoločných aktivitách projektu EARTH.

Názov projektu

EARTH — Rastúce povedomie o životnom prostredí prostredníctvom harmonizácie

Zameranie projektu

Zámerom projektu je zvýšenie povedomia obyvateľstva prihraničného regiónu o potrebe a možnostiach ochrany životného prostredia, rozvoj občianskeho sektora v oblasti environmentálneho

Obr. 19 Riečne hliadky — prezentácia
činnosti vo februári 2012

spravovania územia, budovanie ľudských kapacít miestnych komunít, ktorých členovia budú v partnerstve vykonávať konkrétne a užitočné aktivity v teréne zamerané na ekologický prístup k rozvoju územia v Karpatom regióne, konkrétne v území Laborec-Uh a Baranivtsi. Slovenskými partnermi projektu sú občianske združenie SOSNA a Agentúra na podporu regionálneho rozvoja Košice. Na ukrajinskej strane sa na ňom podieľa Zakarpatská oblastná pobočka všetkých ekologických líg.

Obr. 20 Meranie kvality vody v Baranivtsi

Cieľová skupina

miestne komunity a organizácie, podnikatelia, žiaci a učitelia ZŠ, mládež, obyvatelia partnerských obcí, široká verejnosť;

Aktivity a výstupy

Najdôležitejšími výstupmi projektu je **školenie pre miestne komunity** na tému ako pripravovať projekty a stratégie (podnikateľské zámery) a využívať udržateľné prírodné zdroje.

»**Mapy smútku a radosti**« — mapy územia vytvorené žiakmi na základe prechádzok a výletov do okolia školy/obce s vyznačením miest, ktoré sa im

páčia alebo nepáčia a doplnené fotografiami, esejami a úvahami.

Ďalším výstupom bude zostavenie »**riečnej hliadky**« zo žiakov ZŠ a SŠ, ale aj miestnych dobrovoľníkov, ktorí budú sledovať stav znečistenia vôd v miestnych potokoch a identifikovať čierne skládky.

Vytvorenie územia chráneného školou pre každého, kto sa chce poprechádzať alebo si oddýchnuť.

Vyčistenie čiernych skládok zmonitorovaných riečnymi hliadkami.

Výbudovaním obecného kompostoviska zvýšiť povedomie o zriadení a prevádzke takéhoto zariadenia. Medzi ďalšie výstupy patrí vytvorenie **rybej farmy** na

Ukrajine a Slovensku na princípoch udržateľnosti, **informačné kampane** pre občanov, putovná výstava pre verejnosť, **moderný nízkonákladový systém prípravy pitnej vody** v komunitných organizáciách (materských a obecných školách) na Ukrajine, **záverečná konferencia, spojené ukrajinsko – slovenské fórum** mimovládnych organizácií o regionálnom rozvoji.

Publikácie — tri druhy informačných brožúr a letákov v rámci informačnej kampane pre verejnosť (kompostovanie, ochrana vody, environmentálne hodnoty krajiny), **publikácia s mapou**, v ktorej budú výsledky prieskumu »Mapy smútku a radosti«, rôzne **plagáty a billboardy** na Ukrajine v pilotných lokalitách na podporu informačnej kampane.

Financovanie

Program cezhraničnej spolupráce ENPI Maďarsko – Slovensko – Rumunsko – Ukrajina 2007 – 2013 EÚ

Rozpočet

176.837,20 EUR

Termín realizácie

marec 2011 – február 2013

Stránka projektu

<http://enpihazin.webnode.sk/>

Kontakt

Ing. Marianna Šimková
starostka obce
+421 56 647 12 87
obechazin@gmail.com

Ako ďalej v partnerskej spolupráci?

Obec verí, že dobrá spolupráca s ukrajinskou obcou bude pokračovať i po skončení projektu EARTH a víta možnosť nadviazania partnerstva aj s ďalšou ukrajinskou obcou.

Obr. 21 Riečne hliadky — mapovanie čiernych skládok a rozbor vody

• 4.8 Mestská časť Košice-Juh Medzinárodná seniorolympiáda

Hostujúca obec:

mestská časť Košice-Juh (22 252 obyvateľov)

Partnerské obce:

XIII. obvod Budapešti – Maďarsko

(113 531 obyvateľov),

Mestský obvod Ostravy – Poruba – Česká republika

(68 035 obyvateľov)

Obr. 22 Účastníci podujatia si mohli zahrať volejbal ako nesúťažiacu disciplínu

Obr. 23 Najúspešnejší seniorskí športovci dostali titul a diplom

Názov projektu:

9. ročník seniorolympiády

Zameranie projektu

Rozvíjanie a posilňovanie väzieb medzi krajinami a zapájanie starších občanov do verejného diania prostredníctvom kultúrno-spoločenských aktivít na miestnej úrovni.

Cieľová skupina

seniori partnerských miest;

Aktivity a výstupy

Súťaž šesťdesiatich športovcov v piatich disciplínach – tenise, stolnom tenise, plávaní, bowlingu, šípkach. Najúspešnejší jednotlivci boli ocenení diplomami a medailami. Na prvom mieste sa zúčastnili južanskí seniori, na druhom sa umiestnilo družstvo z Ostravy-Poruby a tretiu priečku obsadili seniori z partnerského XIII. obvodu mesta Budapešť. Všetci tí, ktorí sa medzinárodnej športovej súťaže zúčastnili, sú víťazmi – urobili niečo pre svoje zdravie, strávili príjemné chvíle v kolektíve rovesníkov, zasmiali sa a zašportovali si. Vo večerných hodinách, po skončení športových súťaží sa zabavili počas večerného vystúpenia folklórnej skupiny Jahodná. Seniori sa mohli zapojiť aj do výučby ľudového tanca.

Financovanie

vlastné zdroje

Rozpočet

2 000 EUR

Termín realizácie

1.-2.7.2010

Stručne o partnerskej spolupráci

Mestská časť Košice-Juh pristúpila po niekoľkoročných vzájomných a úspešných kontaktoch k spečateniu dohody o spolupráci s XIII. obvodom Budapešti v roku 2002, keď po prvýkrát organizovala medzinárodné športové hry pre seniorov. Obce rozvíjajú spoluprácu v oblasti kultúry, vzdelávania, športu, verejnej správy, výmeny skúsenosti v riadení samosprávy a hospodárskej spolupráce. Spoločné aktivity uskutočňujú striedavo na Slovensku a v Maďarsku. Mestská časť Košice-Juh neoficiálne spolupracuje s mestským obvodom Ostravy – Poruba. Dôvodom spolupráce je nielen geografická a historická blízkosť krajín, ale aj spoločný záujem o budúce smerovanie regiónu strednej Európy.

Spoločné aktivity

Športové podujatia, oslava výročí obcí, spomienkové podujatia, detské tábory, stretnutia učiteľov materských a základných škôl, výmenné návštevy zamestnancov úradov mestských častí, účasť na rôznych kultúrno-spoločenských podujatiach.

Kontakt

PaeDr. Viera Nepšinská
oddelenie kultúry, športu a mládeže
+421 55 720 80 36
viera.nepsinska@kosicejuh.sk

Ako ďalej v partnerskej spolupráci?

Seniorolympiáda si našla toľko priaznivcov, že partnerské mestá budú v jej organizovaní pokračovať. V spojitosti s vyhlásením roka 2012 za rok aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami pripravuje mestská časť Košice — Juh s partnerskými a priateľskými obcami netradičné športové podujatie Šport

troch generácií. Spoločné partnerské aktivity bude naďalej rozvíjať, pretože sú účinným prostriedkom spolupráce, aktívnej činnosti, vzájomného spoznávania i zbližovania sa ľudí rôznych vekových kategórií v partnerských krajinách. Vzhľadom na to, že organizovanie takýchto podujatí je finančne náročné, mestská časť neplánuje rozširovať svoje partnerské väzby.

Obr. 24 Účastníci si zahrali aj náročnejší šport, akým je tenis.

• 4.9 Obec Cífer Stretnutia medzi Cíferom a Prellenkirchenom

Hostujúca obec:

Cífer (3 086 obyvateľov)

Partnerské obce:

Prellenkirchen – Rakúsko (1 394 obyvateľov),
Zillingtal – Rakúsko (902 obyvateľov),
Telnice u Brna – Česká republika (1 454 obyvateľov)

Obr. 25 Folklorný súbor z Cífera na čele sprievodu prechádzajúceho celou dedinou

Stručne o partnerskej spolupráci

Obec Cífer a Prellenkirchen podpísali zmluvu o priateľstve a spolupráci v roku 2004 so spoločným zámerom prispieť k zlepšovaniu životných a hospodárskych podmienok, ako aj životného prostredia vo svojich obciach. Začiatok vzájomných kontaktov medzi obcami spadá do roku 2000.

↖ Obr. 26 Zástupcovia partnerskej obce Prellenkirchen (Rakúsko) kráčajúci obcou Cífer

↑ Obr. 27 Ochutnávka tradičných miestnych špecialít

Prvá vzájomná spolupráca v roku 2003, ktorá je spojená so spoločným projektom Informačné centrum o veternej energii v Prellenkirchene, pokračovala aj v rokoch 2004 a 2006 na projekte Windpark Cífer. S ďalšími dvoma partnerskými obcami nemá Cífer podpísanú zmluvu o spolupráci, ale napriek tomu s obcou Zillingtal úspešne spolupracuje od roku 2000 a s českou obcou nadviazal prvé partnerské kontakty v roku 2011.

Spoločné aktivity

Vzájomné návštevy, kultúrne a športové podujatia, sympóziá, farské výmeny, spoločné projekty.

Názov projektu

Stretnutie medzi Cíferom a Prellenkirchenom

Zameranie projektu

Účasť zástupcov partnerskej obce na 720. výročí prvej písomnej zmienky o Cíferi, ako príležitosť na vzájomné spoznávanie tradícií a kultúry obcí. Podpora hodnôt a prínosu EÚ pre občanov partnerských obcí.

Cieľová skupina

občania, domáci a zahraniční hostia, mládež, miestne združenia a organizácie;

Aktivity a výstupy

Spoznávanie miestnej kultúry a zvykov prostredníctvom stánkov s prezentačnými materiálmi a tradičnými remeselníckymi výrobkami, vystúpením detí ZŠ, ľudových súborov (Cíferské ochotnícke divadlo, dychovka z Prellenkirchenu, folklórna skupina Cífer s pásmom Cíferské obrázky).

Vyhodnotenie čitateľskej súťaže a žrebovanie kvízu, futbalový zápas a zápas v hádzanej. Sprievod

v čele s dobovým kočom »grófa a jeho panej« prechádzajúci celou dedinou.

Program podpory

Program Európa pre občanov 2007-2013

Rozpočet

11 000 EUR

Termín realizácie

30.9. – 2.10. 2011

Kontakt

Mgr. Maroš Sagan, PhD.
starosta obce
+421 033 55 99 132
starosta@cifer.sk

Ako ďalej v partnerskej spolupráci?

Obec Cífer plánuje v budúcnosti spečatiť partnerstvo s českou obcou Telnice u Brna, s ktorou sa úspešne vyvíja spolupráca v športe (medzi hádzanármi) a v kultúrno-spoločenskej oblasti.

Obec tento rok predložila projekt na sieťovanie partnerských miest »Európska história, európska identita a európske občianstvo«, avšak nebol schválený. Obec projektový návrh opäť predloží budúci rok, pretože partnerská spolupráca jednoznačne napomáha rozvoju regiónov Európy.

• 4.10 Mesto Brezno

Dni partnerských miest 2012 – kolorit farieb

↑
Obr. 28 Účastníci partnerských miest počas podujatia Dynamika tanca – tancujte s nami

→
Obr. 29 Otvorenie výstavy Pestrá paleta krojov – Farebnosť krojov v Európe za účasti predstaviteľov partnerských miest

Hostujúca obec:
Brezno (21 438 obyvateľov)

Partnerské obce:
Nový Bydžov – Česká republika (7 300 obyvateľov)
Ciechanów – Poľsko (45 163 obyvateľov)
Nadlac – Rumunsko (8 154 obyvateľov)
Čačak – Srbsko (72 148 obyvateľov)
Meudon – Francúzsko (45 000 obyvateľov)

Obr. 30 Folklorná mozaika Európy – záverečné vystúpenie folklórnych skupín z partnerských miest

Stručne o partnerskej spolupráci

Priateľské kontakty s francúzskym mestom Meudon siahajú do 70. rokov minulého storočia, oficiálna partnerská zmluva bola podpísaná v roku 1999. Priateľstvo s českým mestom Nový Bydžov siaha už do 60. – 80. rokov minulého storočia, ale zmluva bola podpísaná až v roku 2000. Po dvoch rokoch vzájomného spoznávania sa bola v roku 2001 uzatvorená partnerská zmluva s poľským mestom Ciechanów. V roku 2006 nasledovalo podpísanie zmluvy o partnerstve s mestom Čačak, v roku 2008 s rumunským mestom Nadlac.

Spoločné aktivity

Partnerské multilaterálne projekty zamerané na históriu, kultúru a tradície mesta Brezno, regiónu a Slovenska, partnerské dni vrátane workshopov,

spolupráca na úrovni miestnych občianskych združení, športové podujatia.

Ďalšia partnerská obec
Agria – Grécko (2007)

Názov projektu

Dni partnerských miest 2011 – kolorit farieb

Zameranie projektu

Vedenie medzikultúrneho dialógu – význam tradícií a ich dopad na súčasnosť, podpora interakcie medzi občanmi a organizáciami, zdôrazňovanie európskej rozmanitosti a jednoty prostredníctvom prezentácie ľudových tradícií partnerských miest a ich zachovávanie v oblasti etnografie, kulinárstva, muzikálov, ale aj folklóru.

Cieľová skupina

občania mesta, domáci a zahraniční hostia;

Aktivity a výstupy

Podmienkou účasti zahraničných partnerských obcí bola účasť folklórnej skupiny, dvoch kuchárov, oficiálnych zástupcov obcí, prezentácia na tému: »Farebnosť krojov a tradície partnerských miest, ich význam a dopad na súčasnosť« a tradičný kroj (mužský aj ženský) na výstavu.

Projekt pozostával z týchto aktivít – **výchovné koncerty** – vystúpenie folklórnych telies partnerských miest »Farebnica mladým« pre deti ZŠ.

Muzikálový večer – muzikálové skladby všetkých partnerských krajín pod názvom »Farebný muzikál«.

Workshop »Paleta krojovanej Európy« o špecifikách tradičného oblečenia, jeho význame a vplyve na súčasnosť. Závery boli spracované do brožúry pre hostí a návštevníkov mesta Brezna, **výstavy »Pestrá paleta krojov«** z regiónu Brezna a partnerských miest.

Škola tanca »Dynamika tanca – tancujte s nami«, na ktorej zástupcovia partnerov predviedli ukážky svojich ľudových tancov, vystúpil novobydžovský mužský chrámový zbor »Magnificate musica« – predstavili sa domáce i partnerské hudobné telesá v rámci podujatia »Folklórna mozaika Európy«. Kuchári jednotlivých krajín navarili chutné jedlá pre hostí bývalého hotela Ďumbier a spoločným výstupom ich účasti v projekte je viacjazyčná brožúrka s receptami tradičných jedál.

Okrem kultúrno-spoločenského podujatia sa uskutočnilo aj stretnutie primátorov miest na tému financovanie samospráv a zabezpečovanie činnosti úradov samospráv. Hostia z partnerských obcí navštívili Múzeum slovenskej dediny v Martine a salaš Zbojská.

Program podpory

Program Európa pre občanov 2007-2013 a vlastné zdroje

Rozpočet

40 000 EUR (finančný grant z programu Európa pre občanov 25 000 EUR)

Termín realizácie

25.-29. október 2011

Kontakt

Mgr. Dana Kmeťová
vedúca kancelárie primátora
+421 48 6306 216
dana.kmetova@brezno.sk

Ako ďalej v partnerskej spolupráci?

Mesto Brezno bude naďalej pokračovať v rozvíjaní a prehlbovaní partnerských vzťahov. Pripravuje podujatie Partnerské dni 2012 – aktívni seniori v Európe, na ktoré pozýva všetkých oficiálnych partnerov z Belgicka, Nemecka, Veľkej Británie, Izraela a Malty. Program zahŕňa množstvo pestrých kultúrno-spoločenských aktivít pre seniorov, ale aj tých neskôr narodených, pracovné workshopy zamerané na sociálnu oblasť a legislatívu.

Brezno a jeho región má vysoký potenciál v rozvoji cestovného ruchu. Na rok 2013 pripravuje partnerský projekt Interaktívne divadlo 2013. Aj toto je jedna z foriem využitia programu Európa pre občanov na propagáciu malého slovenského mestečka v srdci Európy.

• 4.11 Obec Uhrovec Živá škola – Živá voda

Hostujúca obec:

Uhrovec (1 556 obyvateľov)

Partnerská obec:

Modrá – Česká republika
(640 obyvateľov)

→ Obr. 31 Účastníci odborného vzdelávacieho seminára v obci Uhrovec (SR) – Centrum ekologickej výchovy

↓ Obr. 32 Účastníci odborného vzdelávacieho seminára v obci Uhrovec (SR) – náučný chodník

Stručne o partnerskej spolupráci

Obce navzájom spolupracujú od roku 2008 na základe dohody starostov obcí vypracovať spoločný projekt výstavby malých fotovoltaičných elektrární. V tomto roku podpísali aj zmluvu o cezhraničnej spolupráci, v ktorej sa zaviazali spolupracovať na rozvoji obcí v oblasti samosprávy, kultúry, športu, turizmu, školstva, umenia, historického dedičstva a rozvíjať spoluprácu medzi miestnymi organizáciami a inštitúciami.

Spoločné aktivity

Spoločné cezhraničné projekty, kultúrne, športové a turistické podujatia, ako sú slávnosti obcí a mikroregiónu, oslavy SNP, tradičné stretnutie rodákov a jubilantov, podujatia venované životu a dielu rodákov obce Uhrovec Ľudovíta Štúra a Alexandra Dubčeka, stolnotenisový turnaj o pohár A. Dubčeka, futbalový turnaj – memoriál Ivana Ľahkého, hasičské súťaže, slávnosť medu a medoviny, vinobranie, vianočné stretnutia a pod.

Ďalšie partnerské obce

Slavičín – Česká republika (1964), Gillowice – Poľsko (2003), Kiskunfélegyháza – Maďarsko (2011)

Názov projektu

Živá škola – Živá voda

Zameranie projektu

Obnova a budovanie infraštruktúry malého rozsahu na zachovanie a zlepšenie životného prostredia so zameraním na rozvoj a obnovu krajiny a environmentálnu výchovu.

Cieľová skupina

deti, žiaci a učitelia MŠ a ZŠ, návštevníci obcí;

Obr. 33 Expozičná budova s kúpacím biotopom v obci Modrá (ČR)

Aktivity a výstupy

Výstupom projektu v obci Uhrovec sú investičné aktivity, a to **zosúladenie areálu** základnej školy s materskou školou a s centrom obce, **vybudovanie náučného chodníka** vytvoreného z ukážok biotopov slovenskej prírody s popísanými domácimi druhmi drevín, ktoré budú doplnené ďalšími typmi zelene, trvalkovým záhonom, ako aj kamennými prvkami, mobiliárom, náučnými tabuľami a plastikami typickými pre daný biotop na účely environmentálnej výchovy.

V areáli školy bude osadené **solárne verejné osvetlenie a výukový altánok**, ktorý bude slúžiť na príležitostné vyučovanie s praktickou ukážkou v teréne. Lavičky, odpadkové koše, stojany na bicykle, informačné tabule a smerové šípky sa budú nachádzať v celom areáli školy.

Aj v obci Modrá sa realizujú investičné aktivity zamerané na ukážku významu vody v krajine. Nachádza

sa tam potok, ktorý ďalej preteká po stene expozičnej budovy, končí v jazere rozdelenom studenou a teplou vodou na dve časti, v ktorých sa nachádzajú rozdielne ryby. Voda je čistená v moderných, prírodných dočistovacích systémoch. Budova expozície je zo štyroch pätín obklopená vodou. V prvom podzemnom podlaží sa návštevníci cez osem metrov dlhý priehľadný tunel dostanú do rieše rýb. V druhom podzemnom podlaží je vidieť cez okno život v hlbine a dotykový bazén s nezvyčajnými druhmi u nás žijúcich rýb. Podzemné priestory sú súčasne aj premietacou miestnosťou. V dolnej časti nadväzuje areál na nový expozičný rybník.

Druhý investičný výstup je **náučno-relaxačný areál** určený na spoznávanie prírody a relaxáciu. Tvorí ho tzv. **kúpací biotop, t.j. prírodné kúpalisko** s prírodným dočisťovaním vody, plážami a mólom so šmýkačkami pre deti.

V oblasti vzdelávania sa zostavia výučbové programy a budú organizované odborné vzdelávacie semináre pre deti a mládež so zameraním na environmentálnu výchovu. V rámci seminárov bude predstavený náučný chodník formou súťaží a kvízu, uskutočnia sa rôzne športové súťaže, brigády a ďalšie zaujímavé aktivity. Súčasne bude vyhlásená výtvarná súťaž »Život v lese a vo vode« pre deti základných škôl oboch cezhraničných partnerov a následne spracovaná výstava výtvarných prác.

Program podpory

Program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Česká republika 2007 – 2013 EÚ

Rozpočet

Uhrovec – 607 618,40 EUR,
Modrá – 808 430,00 EUR

Termín realizácie

október 2010 – október 2012

Kontakt

Ing. Zuzana Mačková
starostka obce
+421 038 7694253
starostka@uhrovec.sk

Ako ďalej v partnerskej spolupráci?

Obce plánujú spoluprácu postupne rozšíriť aj o ďalšie cezhraničné obce v rámci svojich mikroregiónov Buchlov (ČR) a Uhrovská dolina (SR). Do budúcnosti sa obec Uhrovec plánuje zamerať na rozvoj cestovného ruchu s dôrazom na prezentáciu kultúrnych pamiatok, pamätihodností a prírodných daností mikroregiónov a tiež vybudovanie infraštruktúry v oboch obciach v rámci cezhraničnej spolupráce.

• 4.12 Mesto Bojnice

Multilaterálna spolupráca partnerských miest mesta Bojnice

Hostujúca obec:

Bojnice (4 955 obyvateľov)

Partnerské obce:

Bad Krozingen – Nemecko (17 063 obyvateľov)

Jeseník – Česká republika (12 048 obyvateľov)

Rosta – Taliansko (4 623 obyvateľov)

Zator – Poľská republika (3686 obyvateľov)

Obr. 34 Počas stretnutia sa vytvorilo množstvo priateľských vzťahov, lúčenie s priateľmi bolo veľmi srdečné.

Stručne o partnerskej spolupráci

Partnerské vzťahy Bojníc s mestom Jeseník sa datujú od roku 1987, keď bola podpísaná prvá zmluva. Druhá zmluva z roku 2002 zakotvila spoluprácu v oblasti hospodárstva, ochrany životného prostredia, školstva, kultúry a umenia, športu, turistiky a rekreácie. Partnerské vzťahy s mestom Bad Krozingen má mesto nadviazané od roku 1993, ale dohoda o partnerstve bola podpísaná o niečo neskôr – v roku 2011. S mestom Rosta nadviazali Bojnice partnerstvo v roku 2003 podpísaním zmluvy o partnerskej spolupráci a začiatkom roku 2007 požiadalo mesto Zator (PL) Bojnice o partnerskú spoluprácu.

Aktivity a výstupy

Kultúrno-spoločenské a športové podujatia, stretnutia miestnych inštitúcií a občianskych spolkov a stretnutia predstaviteľov obcí.

Názov projektu

Multilaterálna spolupráca partnerských miest mesta Bojnice

Zameranie projektu

Rok 2007 bol európskym rokom rovnakých príležitostí pre všetkých. Projekt vytvoril podmienky na vzájomné zblížovanie jednotlivcov a skupín partnerských miest, výmenu skúseností, názorov, propagáciu vlastných historických a kultúrnych hodnôt, ako cesty k aktívnemu európskemu občianstvu a naplňaniu cieľov Európskej únie.

Cieľom stretnutia bolo využiť skúsenosti občanov a oficiálnych predstaviteľov partnerských miest na zvyšovanie povedomia našich občanov o ich práve na rovnaké zaobchádzanie a ochranu pred diskrimináciou, o hodnotách, na ktorých je vybudovaná Európska únia. Na stretnutí sa zúčastnila aj poslankyňa Európskeho parlamentu Anna Záborská.

Obr. 35 Diskusné fórum s poslankyňou Európskeho parlamentu Annou Záborskou na tému Európsky parlament, Európske občianstvo a základné práva – rovnosť príležitostí

Obr. 36 Účastníci si vybrali aktivity podľa svojho záujmu a veku, deti a mládež počas spoločnej aktivity v školách a centre voľného času.

V tomto roku začala spolupráca s poľským mestom Zator, ktoré požiadalo o partnerskú spoluprácu, a preto Bojnice využili ich záujem a prizvali ich do projektu, ktorý bol začiatkom éry vzájomnej spolupráce.

Cieľová skupina

občania partnerských miest všetkých vekových kategórií a predstavitelia samosprávy;

Aktivity a výstupy

Rozšírenie a prehĺbenie vedomostí o EÚ, jej hodnotách a cieľoch, vzájomné spoznávanie národných odlišností.

Výstupom bola »Bojnická deklarácia«, ktorou účastníci vyslovili svoje postoje k aktuálnemu daniu v EÚ.

Financovanie

Program Európa pre občanov 2007-2013 a vlastné zdroje

Rozpočet

20 549 EUR (grant z programu 13 558 EUR)

Termín realizácie

3. – 8. október 2007

Kontakt

Ing. Ján Oberfranc

MsÚ Bojnice

jan.oberfranc@bojnice.sk

Ako ďalej v partnerskej spolupráci?

Stretnutia občanov partnerských miest sú veľkým zdrojom podnetov k spolupráci miest na všetkých úrovniach. Potešiteľná je skutočnosť, že spolupráca zástupcov miest sa rozšírila na spoluprácu inštitúcií a občianskych spolkov. V poslednom období aj vďaka tomu, že sa spolupráca zameriava zväčša na podujatia pre deti a mládež, mesto registruje stále viac priateľských vzťahov medzi jednotlivými obyvateľmi a celými rodinami z družobných miest.

Súčasná ekonomická situácia značne obmedzuje samosprávu v organizovaní aktivít väčšieho rozsahu. Mestu však nebráni využívať všetky dostupné možnosti výmeny informácií o živote a dianí v partnerských mestách. Zámerom je využiť možnosti finančnej podpory z prostriedkov EÚ na realizáciu stretnutia partnerských miest v roku 2013 pri príležitosti 900. výročia prvej písomnej zmienky o Bojniciach.

5

Zhodnotenie súčasného stavu a nové trendy v spolupráci

Medzinárodná partnerská spolupráca je výrazom zahraničnej politiky samospráv. Teda takých aktivít, ktorými samospráva prekračuje svoju teritoriálnu pôsobnosť. Partnerstvá vytvárajú predpoklady na spoznávanie, inšpiráciu aj spoluprácu. Napriek tomu, že v mnohých prípadoch ide o tradicionalizmus, hlavne po reforme verejnej správy a vstupe Slovenskej republiky a ďalších prestížnych medzinárodných klubov do Európskej únie, získava medzinárodná spolupráca nový rozmer. Na túto skutočnosť poukázali na jednej strane výstupy projektových aktivít – workshop, konferencia a analýza a na druhej strane príklady dobrej praxe uvedené v tejto publikácii.

V diskusných príspevkoch, ktoré odzneli na odbornom workshope, bolo konštatované, že partnerská spolupráca nie je záležitosťou výlučne mesta a obce. Zatiaľ čo v minulosti sa o partnerské aktivity zaujímala viac samospráva než verejnosť, v súčasnosti

Otvorenie konferencie »Kreativita a inovácie v medzinárodných partnerstvách miest a obcí« v marci 2012 v Štrbskom Plese, zľava: Gabriela Hůlková, referentka oddelenia vonkajších vzťahov SMO ČR, Michal Sýkora, prvý podpredseda ZMOS a starosta obce Štrba, Jozef Dvonč, predseda ZMOS a primátor mesta Nitra, Ján Mareš, podpredseda SMO ČR a primátor mesta Chomutov, Michal Kaliňák, hovorca ZMOS, Milan Muška, výkonný podpredseda ZMOS.

↑ Zuzana Čupilová, riaditeľka sekcie vonkajších vzťahov Kancelárie ZMOS, počas prezentácia výstupov spoločného projektu ZMOS a SMO ČR na konferencii v Štrbskom Plese

↓ Prezentácia príkladov dobrej praxe – inovatívne a kreatívne partnerstvá miest a obcí, zľava: Anna Labátová, riaditeľka sekcie vzdelávania a projektov kancelárie ZMOS a Vladimír Popik, zamestnanec odboru výstavby, dopravy, životného prostredia a regionálneho rozvoja mesta Svidník.

je situácia skôr opačná, mestá a obce plnia akúsi podpornú, zastrešujúcu či koordinačnú úlohu, a nositeľmi realizácie a rozvoja spolupráce sa stávajú školy, mimovládne organizácie, spolky, podnikatelia, záujmové organizácie a pod. Západné krajiny Európy i naši susedia kladú veľký dôraz na spoluprácu práve v rámci spoločných projektov, pretože ide o účinný spôsob rozvoja nielen mesta alebo obce, ale celého regiónu.

V budúcnosti sa ako nevyhnutnou javí zainteresovanosť miest a obcí na partnerských aktivitách s miestnymi združeniami a inštitúciami a na budovaní multilaterálnych partnerstiev i sietí s viditeľnejším dopadom na európsku úroveň a efektívnym prínosom pre cieľové skupiny, ktorými sú práve občania. Tento trend spolupráce bude mať v Európe »zelenú«, čomu nasvedčuje aj súčasný návrh programu Európa pre občanov 2014-2020, ktorý v terajšom programovom období významným spôsobom podporoval partnerstvá miest a obcí. Rovnako dôležité je zaoberať sa aj problematikou zmluvných vzťahov medzi partnerskými obcami a skutočným záujmom. Zmluva o spolupráci schválená zastupiteľstvom vyjadruje záujem o spoluprácu, ktorá môže mať rôznu intenzitu, formu a dynamiku. Inou vecou je dôslednosť plnenia záväzku, hlavne v čase, keď je zmluva historickým dedičstvom s nejasným popisom okruhov spolupráce.

Druhý deň konferencie zameraný na príklady dobrej praxe miest a obcí

Dagmar Mathiová, starostka obce Tvarožná, a Robert Zeman, zástupca primátora mesta Prachatic, pri prezentácii projektov ako príkladov kreatívnych partnerstiev miest a obcí.

Samospráva sa o partnerskej spolupráci rozhoduje na základe vlastného zváženia, ktoré musí sledovať uskutočniteľnosť prvotných cieľov či zámerov. Politická vôľa a ochota sú podmienkami, ktoré by mali byť sprevádzané konkrétnymi aktivitami. Na základe porovnania zmluvných vzťahov, ako aj dynamiky zahraničnej politiky môžeme konštatovať, že podpis zmlúv sa nedá považovať za úspech, ale je jeho dôležitým predpokladom. Úprimný záujem nevyžaduje nutne zmluvu. Testom tohto rozhodnutia môže byť spolupráca na neformálnej báze, ktorá sa priebežne môže vyhodnotiť a až následne získať formalizovanú podobu. Každá spolupráca by však mala byť priebežne hodnotená a to porovnávaním deklarovaných zámerov s realitou. Najmä, ak má mesto alebo obec nadviazaných viacero partnerských väzieb, s ohľadom na finančné prostriedky a personálne kapacity potrebné na realizáciu partnerských aktivít, je prospešné vykonať audit

– analýzu nadviazaných partnerstiev, priebehu doterajšej spolupráce s cieľom zistiť jej efektivitu, prínos a mieru naplnenia počiatočných predstáv a očakávaní. V opačnom prípade môžu samosprávy evidovať mnohé medzinárodné záväzky, ktorým chýba vôľa, rozhodnutie a záujem.

Ďalšou možnosťou, ako sa dá efektívne pristupovať k zahraničnej spolupráci, je vstupovanie do zmluvných vzťahov na dobu určitú, teda akési »partnerstvo na skúšku«. Nič samospráve nebráni predlžovať zmluvnú základňu priebežne, na základe spoločných projektov a konkrétnych aktivít a vzájomne preukázanej spokojnosti.

Ak sa za jednu z výhod považuje vzdialenosť od krajšej metropoly či hlavného mesta, ďalšou je spolupráca s regionálnou samosprávou. Obce by pri rozširovaní zahraničných aktivít mali svoju pozornosť

venovať regionálnej samospráve a jej cezhraničným partnerom. Práve na ich území môžu získať nového partnera, čo má v sebe predpoklady na znásobenie prínosu z každej aktivity.

Výstupy dotazníka, ako aj celého projektu poukázali na to, že partnerská spolupráca, i keď v mnohých prípadoch nie je prioritou slovenských miest a obcí, napriek tomu bolo vybudovaných množstvo aktívnych a trvalo udržateľných partnerstiev, predovšetkým so samosprávami susediacich krajín – Maďarskom, Poľskom a Českom. Prirodzene, táto skutočnosť je daná jednak podobným kultúrno-spoločenským vývojom, geografickou alebo jazykovou blízkosťou krajín, ale tiež nasmerovaním mechanizmov oficiálnej finančnej pomoci na podporu medzinárodnej a cezhraničnej spolupráce v rámci rôznych programov na členské a kandidátske krajiny EÚ. Nech sú trendy v medzinárodnej partnerskej spolupráci miest a obcí akékoľvek, treba mať na pamäti, že partnerstvo bez aktívneho zapojenia občanov nemá perspektívu, pretože dobre sa vyvíjajúca spolupráca môže so sebou priniesť veľa výhod nielen pre obec samotnú, ale pre celé miestne spoločenstvo.

Účastníci druhého dňa konferencie z Čiech a Slovenska

6 Združenie miest a obcí Slovenska v skratke

Združenie miest a obcí Slovenska je najväčšou mimovládnu organizáciou miestnych samospráv. Združuje mestá a obce Slovenskej republiky ako právnické osoby, je organizáciou:

- reprezentatívnou – jej členom je dlhodobo približne 95 percent všetkých sídiel v SR,
- demokratickou – dôsledne budovaná na demokratických princípoch zdola nahor,
- nestraničkou – činnosť vyvíja a postoje formuluje bez väzieb na politické subjekty,
- dobrovoľnou – každé mesto alebo obec sa rozhoduje o svojom členstve samostatne a dobrovoľne,
- nezávislou – jej činnosť financujú členské mestá a obce,
- mimovládnu – nie je súčasťou orgánov verejnej správy,
- vecne orientovanou – hlavnou úlohou miest a obcí je skvalitňovať každodenný život občanov.

• 6.1 Ciele

- obhajovať a presadzovať spoločné záujmy a práva združených miest a obcí na základe princípov Európskej charty miestnej samosprávy, v súlade s Ústavou a zákonmi SR,
- ovplyvňovať rozvoj aktivít miestnej samosprávy a vytvárať podmienky na riešenie otázok spoločných pre členov združenia,
- navrhovať a predkladať vecne príslušným ústredným orgánom riešenie problémov samosprávy obcí a miest pri rešpektovaní autonómneho postavenia členských miest a obcí,
- zjednocovať postup členských miest a obcí pri výkone zverených úloh.

• 6.2 Členská základňa ZMOS

- zo 138 miest je členom 127,
- z 39 mestských častí Bratislavy a Košíc je členom 26,
- z 2 753 obcí je členom združenia 2 627,
- z celkového počtu 2 930 miest, obcí a mestských častí je členom organizácie 2 780, teda 95% územných samospráv.

• 6.3 Funkcie ZMOS vo vzťahu k členským mestám a obciam

- **koordinačná** – vytváranie podmienok na výmenu názorov a skúseností predstaviteľov členských miest a obcí, formovanie spoločných stanovísk, postojov a stratégií smerujúcich k posilneniu postavenia miestnej územnej samosprávy, vyjednávanie s výkonnou a zákonodarnou mocou a účasť na legislatívnom procese,
- **iniciatívna** – zapájanie predstaviteľov členských

miest a obcí na základe ich odbornosti do riešenia spoločných problémov miestnej územnej samosprávy v SR, do prípravy a realizácie spoločných stratégií,

- **metodicko-informačná** – poradenská činnosť v otázkach praktického uplatňovania zákonov týkajúcich sa práv a povinností miest a obcí a ich orgánov, organizovanie odborných a informačných seminárov, vzdelávacích kurzov, workshopov a konferencií, vydávanie periodických i neperiodických publikácií o miestnej samospráve a pre miestnu samosprávu, organizovanie a podpora tematicky zameraných zahraničných študijných ciest pre predstaviteľov miest a obcí, projektová činnosť, účasť na vydávaní Obecných novín, zber dát a informácií.

• 6.4 Členstvo ZMOS v medzinárodných organizáciách

- členom Rady európskych obcí a regiónov Európy (Council of European Municipalities and Regions – CEMR),
- svetovej organizácie Spojené mestá a miestne samosprávy (United Cities and Local Governments – UCLG),
- Stáleho výboru európsko-stredozemného partnerstva miestnych a regionálnych samospráv (COPPEM),
- ZMOS má svoje zastúpenie vo Výbore regiónov pri Európskej únii, v komore miestnych samospráv a v komore regiónov Kongresu miestnych a regionálnych samospráv pri Rade Európy (CR-LAE).

7

Dcérske spoločnosti ZMOS

MUNICIPALIA, a.s. – založená ZMOS a Prima bankou, a.s., v roku 2005 so zámerom poskytovania služieb pre samosprávy – spracovanie dát a analýz finančného manažmentu lokálnych a regionálnych samospráv, poradenské služby pre mestá a obce, vytvorenie a správa internetového portálu pre samosprávy, organizácia špecializovaných konferencií, seminárov a školení pre samosprávy, vydateľská činnosť a konzultačné služby i dodávky v oblasti informačných technológií.

Webová stránka spoločnosti: www.municipalia.sk

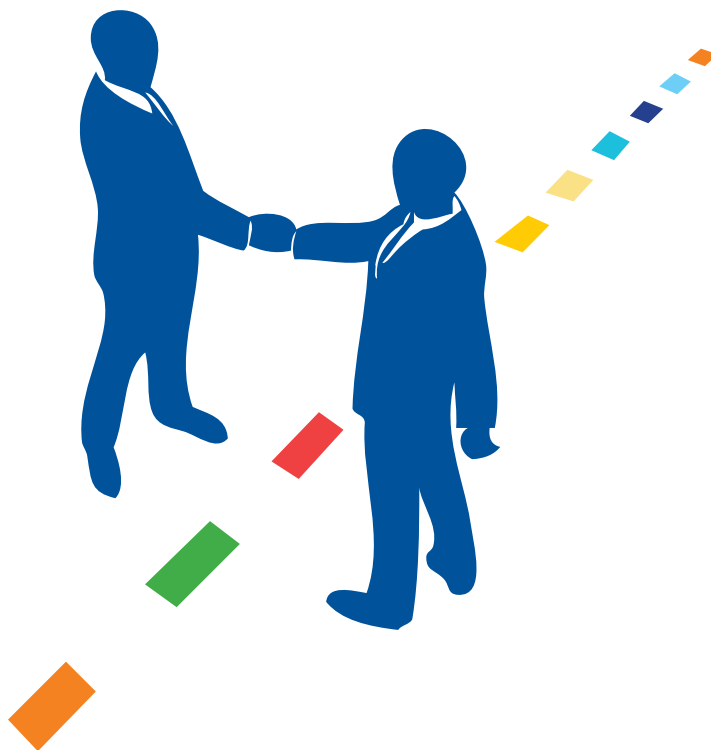

MUNTech, s.r.o. – je dcérskou spoločnosťou ZMOS založenou v roku 2007. Pôsobí v oblasti informačných technológií a poskytuje samosprávam moderné integrované riešenia úloh v oblasti odpadového hospodárstva v regiónoch.

Webová stránka spoločnosti: www.muntech.sk

Komunál servis, spol. s r.o. – dcérska spoločnosť ZMOS, ktorá poskytuje služby a pomoc mestám a obciam nad rámec ich pôsobností. Orientované sú hlavne na úsporné a ekologické riešenia v zavádzaní systémov alternatívnych zdrojov energie, znižovaní energetickej náročnosti a nákladov na energie v existujúcich zariadeniach, ďalej na systémové riešenie likvidácie komunálneho odpadu a informačnú, konzultačnú, poradenskú a edičnú činnosť.

Europe for Citizens
Programme

Tento projekt bol financovaný s podporou Európskej komisie.
Táto publikácia reprezentuje výlučne názor autora a Komisia nezodpovedá
za akékoľvek použitie informácií obsiahnutých v tejto publikácii.

S podporou programu Európa pre občanov 2007-2013 Európskej únie.